

ODBORNÉ STANOVISKO

HLAVNÉHO KONTROLÓRA K NÁVRHU ZÁVEREČNÉHO ÚČTU A VÝROČNEJ SPRÁVY MESTA STARÁ ĽUBOVŇA ZA ROK 2022

Verejná diskusia o rozpočte samosprávy by sa ideálne mala viesť nielen o výške výdavkov, ale najmä o výsledkoch programov, na ktoré sa vynakladajú. Diskutovať by sa tak malo nielen o výške dotácií či transferov, realizovaných projektov, ale aj o kvalite života obyvateľov, počte a štruktúre obyvateľov. Detailná správa, analýza čerpania rozpočtu, výsledky a výstupy v podobe merateľných, kvantifikovateľných výstupov by mali byť kvalitným podkladom pre verejnú diskusiu a ďalšie plánovanie rozpočtu samosprávy.

Jedným z nástrojov, ktorý by mal prispieť k lepšej informovanosti o štruktúre a výsledkoch verejných výdavkov je rozpočtovanie založené na výsledkoch. Umožňuje sledovať výdavky podľa účelu a stanoviť k nim merateľné ukazovatele. Tvorcov programov (napr. odborné komisie pri MsZ) môže informovať kam efektívne alokovať prostriedky, občanov aké služby za tieto prostriedky dostávajú.

Sledovanie výsledkov, ktoré sa za vynakladané výdavky dosahujú, je jedným zo základných princípov hodnoty za peniaze. Technokratickým nástrojom na to je programové rozpočtovanie. Hlavným cieľom programového rozpočtovania by malo byť vecné sledovanie výdavkov a informovanie o ich výsledkoch. V prípade verejného vyhodnocovania výsledkov prispieva rozpočtovanie založené na výsledkoch ku kultúre efektívnosti a hodnoty za peniaze. Výsledkové rozpočtovanie a revízie výdavkov majú navyše podobný základ – v oboch prípadoch je cieľom lepšia alokácia a prioritizácia zdrojov ako aj vyhodnocovanie a dohľad nad efektívnosťou výdavkov.

Vývoj spoločnosti a jeho vplyv ekonomiku prechádzal z pandémie do vojny, energetickej krízy a inflačného šoku. Tieto udalosti negatívne zasiahli slovenskú ekonomiku aj v rok 2022. Inflácia v roku 2022 prekonalala psychologickú hranicu (10% (predpokladalo sa 8 %)). Ceny energetických, poľnohospodárskych a iných komodít, ktoré boli vysoké už začiatkom roka, ich ceny vyhnala invázia Ruska na Ukrajinu ešte vyššie. Ich nárast sa premietol najmä do cien potravín a pohonných látok, drahšie vstupy však zdvihli aj ceny ostatných tovarov a služieb. K týmto vplyvom sa pridalo aj januárové zvýšenie cien energií najmä právnických osôb (FO ceny energií garantoval štát). Vysoká inflácia a oživenie ekonomickej aktivity sa pravdepodobne pozitívne prejavia na nominálnych mzdách v najbližších rokoch, no reálne mzdy v roku 2022 poklesli.

Mestá spolu s obcami patria k subjektom miestnej územnej samosprávy, ktorých úlohou je samostatne spravovať vlastné územie, rozvíjať ho a zvyšovať kvalitu života obyvateľov. Aj problematika samosprávy je ovplyvnená politikou, komunálna politika je však rovnako verejnou politikou. Podobne ako na celoštátnej úrovni aj samospráva pri nepomerne obmedzenejších zdrojoch sa musí snažiť o správu vecí verejných tak, aby riadenie bolo transparentné a vynakladanie finančných prostriedkov čo najefektívnejšie.

Viacere samosprávy chápu, že už na ich úrovni je pre zabezpečenie rozvoja mimoriadne dôležité stanoviť si ciele a zodpovedajúce stratégie. V zmysle rozpočtových pravidiel sa z rozpočtu samosprávy uhrádzajú v prvom rade záväzky samosprávy, vyplývajúce z plnenia povinností stanovených osobitnými predpismi, výdavky na výkon samosprávnych pôsobností vrátane činností rozpočtových a príspevkových organizácii v ich zriaďovateľskej pôsobnosti. Ďalej sú to výdavky na prenesený výkon štátnej správy alebo výdavky spojené so správou a údržbou majetku, prípadne výdavky súvisiace s ďalšími úlohami. Okrem uvedeného, významné finančné prostriedky z rozpočtov miest smerujú každoročne aj formou dotácií do podpory všeobecne prospešných a verejnoprospešných služieb a účelov, na podporu podnikania a zamestnanosti.

Verejná správa ovplyvňuje občanov azda vo všetkých smeroch, zasahuje tiež do záujmov, práv a povinností regulovaných všeobecne záväznými právnymi predpismi. Preto je potrebné, aby bolo

zabezpečené jej správne, ale hlavne zákonné fungovanie, neovplyvnené miestnou politikou. A k tomu boli vytvorené, tzv. záruky zákonnosti. Jednou z týchto záruk predstavuje aj kontrola vo verejnej správe, prevažne kontrola zameraná na hospodárenia s prostriedkami, ktorá napomáha aj k tomu, aby bolo zabezpečené zákonné, hospodárne, ale aj účelové fungovanie verejnej správy. Kontrolný systém predstavuje činnosť, ktorá sa dá vykonávať takmer vo všetkých smeroch spoločenského diania.

Ľudská myseľ je nedokonalá, dôvodov prečo je viacero. Vyberáme si informácie, ktoré nám vyhovujú, a tie, ktoré narúšajú našu predstavu, radšej ignorujeme. Na vine môže byť naša ochota viacej počúvať príbehy ako suché fakty, ale aj to, že nás stále vedie intuícia. Schopnosť rozlíšiť pravdu od poloprávdy, rozoznať názory od faktov, rozmýšľať samostatne, vyhodnocovať fakty vo vzájomných súvislostiach, ale pritom tiež dôverovať iným, sa stáva kľúčovou v živote a praxi. Kritické myslenie sa nedá úplne oddeliť od iných zručností, úzko súvisí nielen s logikou či argumentáciou, ale aj s objemom poznatkov, ktoré človek má a môže sa na ne pri uvažovaní spoliehať, s tvorivosťou, so schopnosťou sa vcítiť sa do prežívania iných, či so súhrnom morálnych hodnôt, ktoré často dávajú jednotlivým argumentom váhu.

Predkladané stanovisko má ambíciu byť odbornou pomôckou pre čitateľa, nástrojom pre kohokoľvek, kto má chuť rozmýšľať nad tým, čo vlastne systém územnej samosprávy v organizačnej, ekonomickej, technickej, účtovnej, rozpočtovej a právnej podstate absorbuje, na čo si dať pozor a ako dosiahnuť prípadne zmeny myslenia, procesov či rozhodovania.

Daňový report príjmov a nedaňových príjmov, zhodnotenie stavu a charakteru výdavkov a ich vyhodnotenie, porovnanie v rokoch predstavuje faktografický a analytický opis finančného a ekonomického vyhodnotenia činností mesta. Hodnotenie rozpočtového hospodárenia mesta vychádza z finančných výkazov o príjmoch, výdavkoch a finančných operáciách t.j. FIN 1-12 k 31.12.2022. Spolu s finančným a ekonomickým vyhodnotením analytických jednotiek - obchodné spoločnosti, rozpočtové organizácie a príspevková organizácia tvorí konsolidovaný analyticko – štatistický report v oblasti hospodárenia s majetkom a vývoja výnosov, nákladov, tržieb, príjmov a výdavkov, dotácií a výsledkov hospodárenia.

Včasnú, spoľahlivú a efektívnu naplnenie kontrolného systému v samosprávnej jednotke môže plniť jej základný cieľ: včas odhaľovať odchýlky od platných noriem, prijímať účinné opatrenia a tým chrániť hospodárnosť, účelovosť, efektívnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť využívania verejných prostriedkov územnej samosprávy. Finančná kontrola na mieste, z hľadiska jej zákonom stanovených úloh ako aj z hľadiska uplatnenia základných funkcií kontroly (informačná, výchovná, represívna), má relatívne stále a jednoznačné zameranie. A preto je na mieste citovať autorov z publikácie „Najlepší s možných svetov _ Hodnota za peniaze v slovenskej verejnej politike.“, cit. *“Úspešné krajiny 21. storočia s najvyššou kvalitou života sa líšia veľkosťou štátu, no zároveň majú jedno spoločné: efektívnu verejnú správu zameranú na dosahovanie výsledkov.”* A preto sa **hlavným cieľom do budúcnosti javí zaviesť účinný systém hľadania najvyššej hodnoty za peniaze (value for money, výhodnosti) na všetkých jej analytických jednotkách, napríklad aj prostredníctvom spoločnej databázovo – softvérovej základne.**

V záujme vývoja a hospodárenia hospodárskych jednotiek (mesta, príspevkovej organizácie, škôl a školských zariadení) je dôležité vykonávať priebežné (in time) a následné (ex ante) vykonávanie kontroly z hľadiska zákonnosti, predovšetkým so zameraním sa na dodržiavanie hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti. Súčasne v záujme zodpovednosti všetkých volených predstaviteľov územnej samosprávy je zachovanie uvedených princípov a súčasne **povinnosťou výkonných, riadiacich a dozorných orgánom mestskej samosprávy :**

- **sledovať v priebehu rozpočtového roka vývoj hospodárenia podľa rozpočtu a v prípade potreby vykonávať zmeny rozpočtu,**

- **vykonávať v priebehu rozpočtového roka monitorovanie a hodnotenie** plnenia programov rozpočtu a vykonávať zmeny programov rozpočtu, (podrobná analýza výstupov a konečnej pridanej hodnoty – výsledkovo orientovaná analýza),
- **vykonávať v priebehu celého roka kontrolu hospodárení** s rozpočtovými prostriedkami podľa osobitných predpisov,
- **zabezpečiť, aby sa jej rozpočtové prostriedky uvoľňovali iba v takej výške, aká zodpovedá** rozsahu plnenia úloh zahrnutých v rozpočte,
- **nezaväzovať sa v bežnom rozpočtovom roku na také úhrady, ktoré nemá samosprávny orgán zabezpečené v rozpočte** na bežný rozpočtový rok, a ktorú budú zaťažovať programové rozpočty na nasledujúce roky,
- **finančné prostriedky používať len na krytie nevyhnutných potrieb** a opatrení vyplývajúcich z osobitných predpisov.

V úvode je potrebné oceniť spracovateľov dát a autora dokumentu za včasnosť predložených údajov, zhrnutý materiál s množstvom textov, štatistických údajov (vrátane porovnania predchádzajúcich období), ktorý má obrovskú vypovedaciu schopnosť na účely ďalšieho pracovného využitia.

V súlade s **Príkazom primátora mesta č. 1/2023 zo dňa 03.01.2023 o zabezpečení kontroly plnenia programového rozpočtu mesta, rozpočtových organizácií a rozboru hospodárenia mestskej príspevkovej organizácie k 31.12.2022**, stanovený na deň 3.4.2023 a 4.4.2023, za účasti členov finančno-ekonomickej komisie, určených členov komisie a v zmysle prerokovaných záverov z finančného plnenia rozpočtu mesta, rozboru hospodárenia mestskej príspevkovej organizácie Verejnoprospešné služby a v súlade s ust. § 18f ods. 1 písmeno c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov **predkladám**

o d b o r n é s t a n o v i s k o

k návrhu Záverečného účtu a výročnej správy Mesta Stará Ľubovňa za rok 2022 (ďalej len „odborné stanovisko“). Odborné stanovisko je spracované na podklade návrhu dokumentov:

- Záverečný účet a výročná správa za rok 2022 (ďalej len „Záverečný účet“),
- Verejnoprospešné služby, príspevková organizácia Stará Ľubovňa: Komplexný rozbor za rok 2022,
- Základná škola, Komenského 6, 064 01 Stará Ľubovňa: Kontrola plnenia rozpočtu školy k 31.12.2022,
- Základná škola, Levočská 6, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 35534699: Kontrola plnenia rozpočtu školy za rok 2022,
- Základná škola, Za vodou 14, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 37872931: Kontrola plnenia rozpočtu školy za rok 2022,
- Základná škola, Podsadek 140, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 37883755: Kontrola plnenia rozpočtu školy za rok 2022,
- Materská škola, Tatranská 21, 064 01, Stará Ľubovňa, IČO: 42089051: Kontrola plnenia rozpočtu školy k 31.12.2022,
- Materská škola, Vsetínska 36, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 37876597, Kontrola plnenia rozpočtu školy za rok 2022,
- Základná umelecká škola Jána Melkoviča, Okružná 9, 064 01 Stará Ľubovňa, 35534630, Kontrola plnenia rozpočtu školy za rok 2022,
- Centrum voľného času, Farbiarska 35/7, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 00188131, Kontrola plnenia rozpočtu CVČ k 31.12.2022,
- Vyúčtovanie poskytnutie dotácie na rok 2022: Základná škola s materskou školou sv. Cyrila a Metoda, Štúrova 3, Stará Ľubovňa, IČO: 42088917,
- Vyúčtovanie poskytnutie dotácie na rok 2022: Špeciálna základná škola sv. Anny, Štúrova 5, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 50334212,
- Zúčtovanie dotácií poskytnutých na bežné výdavky: Súkromná základná umelecká škola, Komenského 8, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 42031672

- Zúčtovanie dotácií poskytnutých na mzdy a prevádzku v roku 2022 za Súkromné centrum špeciálne – pedagogického poradenstva, Farbiarska 12, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 51059657.

Odborné stanovisko si kladie za cieľ porovnať plánované a skutočné výsledky, zhodnotiť medziročné výsledky, určiť trendy vývoja programov, podprogramov, vyhodnotiť ich zameranie, identifikovať témy a navrhnúť opatrenia pre ďalšiu odbornú diskusiu o rozhodovaní, na základe maximalizácie hodnoty za peniaze či trvalej udržateľnosti služby.

Návrh „Záverečného účtu“ a ďalšiu súvisiacu dokumentáciu je možné nazvať aj ako súhrnné spracovanie údajov (konsolidované) charakterizujúcich rozpočtové hospodárenie mesta a rozpočtových spoločností za príslušný kalendárny rok. Povinnosť zostavenia určuje ust. § 16 zákona NR SR č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

„Záverečný účet“ spolu s prílohami za účtovné obdobie od 01.01.2022 do 31.12.2022 je štruktúrovanou správou o finančnom plnení rozpočtu Mesta Stará Ľubovňa a príspevkovej organizácie VPS, predložený na rokovanie komisie dňa 3.4.2023 a 4.4.2023, predkladaný na rokovanie mestského zastupiteľstva dňa 24.4.2023 ako súhrnná informácia o skutočnom, účtovnom stave rozpočtu, nakladaní a dodržiavaní základných princípov korektného účtovníctva, všeobecného súladu a nakladania s finančnými prostriedkami Mesta Stará Ľubovňa.

Hodnotený dokument obsahuje štruktúrovaný prehľad plnenia rozpočtovaných príjmov a čerpania výdavkov v analytickom členení na položky schválené v rozpočte za rok 2022 (po schválených zmenách) a skutočné výdavky, účtovné plnenie položky so stavom plnenia k 31.12.2022 v porovnaní so stavom plnenia k 31.12.2021. Jednotlivé výdavky rozpočtu mesta boli rozdelené do príslušných programov. Každý program, ktorý predstavuje súhrn aktivít (prác, činností a dodávok) má definovaný svoj zámer a cieľ, ukazovateľ a hodnotu plnenia. Programová štruktúra schvaľovaného rozpočtu obsahuje zámery, ciele a merateľné ukazovatele, ktoré sú dôležité z hľadiska ich prepojenia na rozhodovanie, strategické koncepcie kapitol, ako aj pre riadenie výkonov s dôrazom na ich vzájomnú podmienenosť. Zámery sú formou na vyjadrenie dôsledkov, ciele sú formou na vyjadrenie výsledkov a výstupov.

Dodržiavanie rozpočtového hospodárenia, plnenie resp. neplnenie jednotlivých položiek programu sú zrozumiteľne opísané v rámci textovej časti zdôvodnenia programov a položiek.

Štruktúrovaný prehľad príjmov a výdavkov je uvedený v tabuľkovej forme dokumentu, doplnený o textovú časť zhodnotenia dosiahnutého stavu, príp. číselných a štatistických hodnôt so zdôvodnením vykazovaných rozdielov v klesajúcich alebo narastajúcich trendoch položiek. Obsahová štruktúra Záverečného účtu je uvedená na strane č. 2 dokumentu.

Vývoj príjmov a výdavkov príp. zmeny – nárast, resp. pokles v jednotlivých položkách programov, podprogramov ovplyvnila po pandémii spôsobenej ochorením COVID-19, vojenská invázia Ruska na Ukrajinu a z toho vyplývajúci nárast utečencov v SR, rýchla zmena správania (obstarávania zásob) spotreby energií – energetická kríza, inflačný šok.

I. VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA STANOVISKA K ZÁVEREČNÉMU ÚČTU MESTA STARÁ ĽUBOVŇA

Návrh „Záverečného účtu“ je predložený na rokovanie mestského zastupiteľstva v zákonom stanovenej lehote, t.j. do šiestich mesiacov po uplynutí rozpočtového roka.

Právnická osoba, Mesto Stará Ľubovňa (ďalej len „Mesto“), zriadená zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien, postupovala podľa ust. § 16 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a po skončení rozpočtového roka, údaje o rozpočtovom hospodárení, súhrnne spracovala do záverečného účtu mesta. Predložený návrh „Záverečného účtu“ obsahuje

povinné náležitosti podľa § 16 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy: údaje o plnení rozpočtu v členení podľa § 10 ods. 3 cit. zákona v súlade s rozpočtovou klasifikáciou, bilanciou aktív a pasív, prehľad o stave a vývoji dlhu, údaje o hospodárení príspevkovej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti.

1. ZÁKONNOSŤ PREDLOŽENÉHO ZÁVEREČNÉHO ÚČTU MESTA STARÁ ĽUBOVŇA ZA ROK 2022

1.1. SÚLAD SO VŠEOBECNE ZÁVÄZNÝMI PRÁVNÝMI PREDPISMI

Návrh „Záverečného účtu“ je spracovaný v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi (v čase spracovania návrhu), ktoré spracovateľ podrobne uvádza v textovej časti návrhu rozpočtu alebo pri hodnotení jednotlivých programov rozpočtu. Návrh záverečného účtu je spracovaný najmä v súlade s § 16 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 583/2004 Z.z.“) a § 20 zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších zmien a doplnkov. Návrh „Záverečného účtu“ zohľadňuje ust. zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a ostatné súvisiace všeobecne záväzné právne predpisy.

1.2. DODRŽANIE INFORMAČNEJ POVINNOSTI ZO STRANY MESTA

Vyvesením návrhu „Záverečného účtu“ na úradnej tabuli mesta a webovom sídle v zákonom stanovenej lehote dňa 20.3.2023, bola **splnená povinnosť** uložená v § 9 ods.2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a § 16 ods. 9 zákona č. 583/2004 Z.z., podľa ktorého má byť návrh rozpočtu pred schválením zverejnený najmenej 15 dní spôsobom v mieste obvyklým, aby sa k nemu mohli vyjadriť obyvatelia alebo odborná verejnosť.

1.3. DODRŽANIE POVINNOSTI AUDITU ZO STRANY MESTA

Mesto si splnilo povinnosť podľa § 16 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z. a dalo si overiť účtovnú závierku audítorom podľa ust. § 9 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Účtovná závierka bola overená audítorskou spoločnosťou HURINES, s.r.o., Licencia SKAU č. 193, – vid'. Správa nezávislého audítora pre štatutárny orgán a mestské zastupiteľstvo Mesta Stará Ľubovňa zo 31. marca 2023.

2. METODICKÁ SPRÁVNOSŤ PREDLOŽENÉHO NÁVRHU ZÁVEREČNÉHO ÚČTU

Predložený návrh „Záverečného účtu“ bol spracovaný v súlade s § 16 zákona č. 583/2004 Z.z a obsahuje údaje:

- plnenie rozpočtu v členení podľa ust. § 10 odsek 3 zákona v súlade s rozpočtovou klasifikáciou,
- tvorba a použitie peňažných fondov,
- bilancia aktív a pasív,
- prehľad o stave a vývoji dlhu,
- údaje o hospodárení príspevkovej organizácie mesta,
- prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 ods. 4 zákona č. 583/2004 Z.z. v platnom znení,
- finančné usporiadanie vzťahov,

• hodnotenie plnenia programov.

Údaje o plnení rozpočtu boli spracované podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatreniami MF, ktoré sú záväzné pri zostavovaní rozpočtov územnej samosprávy. V súlade s týmito právnymi predpismi sa jednotne určujú a triedia príjmy a výdavky rozpočtu vrátane ich vecného vymedzenia a finančné operácie s finančnými aktívami a pasívami.

Mesto spracovalo a predložilo návrh „Záverečného účtu“ v oblasti **plnenia rozpočtu príjmov podľa ekonomickej klasifikácie** v tab. č 7 - str. 15; tab. č. 9 – str. 16; tab. č. 10 - str 18; v oblasti **plnenia výdavkov podľa funkčnej klasifikácie a programovej štruktúry** tab. č.15 – str. 22; tab. č. 16 – str. 24; tab. č. 17 – str. 27; tab. č. 18 – str. 29; tab. č. 19 – str. 30; tab. č. 20 – str. 30; tab. č. 21 – str. 31; tab. č. 22 – str.32; tab. č. 23 – str.34; tab. č. 24 – str.35; tab. č. 25 – str.36; tab. č. 26 – str.38; tab. č. 30 – str.41; tab. č. 31 – str.43; tab. č. 35 – str. 46; tab. č. 36 – str. 48, tab. č. 37 – str. 51, tab. č. 38 – str. 52;

Hodnotenie plnenia programov obsahuje textové **zhodnotenie (možné nazvať aj tzv. sebahodnotenie autora) plnenia zámerov a cieľov s doplnením ekonomických či štatistických sub_hodnotení parametrov.**

II. ZOSTAVENIE ZÁVEREČNÉHO ÚČTU

Mesto pri zostavení návrhu „Záverečného účtu“ postupovalo podľa § 16 ods. 1 zákona č. 583/2004 Z.z. a po skončení rozpočtového roka údaje o rozpočtovom hospodárení súhrnne spracovalo do návrhu „Záverečného účtu“. V súlade s ust. § 16 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z.z. finančne usporiadalo svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným alebo založeným právnickým osobám a fyzickým osobám - podnikateľom a právnickým osobám, ktorým poskytlo prostriedky svojho rozpočtu; ďalej usporiadalo finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu, štátnym fondom, rozpočtom iných obcí a k rozpočtom vyšších územných celkov.

Údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti záverečný účet neobsahuje, nakoľko mesto podnikateľskú činnosť v roku 2021 nevykazovalo.

Vykázaný výsledok hospodárenia bol zistený v súlade s § 2 písm. b) a c) a § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona č. 583/2004 Z.z.. Návrh o použití prebytku rozpočtu je spracovaný v súlade s § 16 ods. 6 a 8 zákona č. 583/2004 Z.z..

ROZPOČTOVÉ HOSPODÁRENIE A ROZPOČET MESTA STARÁ ĽUBOVŇA V ROKU 2022

Programový rozpočet je pre samosprávu základným programovým dokumentom, podľa ktorého a na základe ktorého plánuje realizáciu a finančné zabezpečenie svojich úloh a povinností, ktoré plní v súlade s osobitnými predpismi. Programový rozpočet Mesta Stará Ľubovňa na roky 2022 – 2024 (ďalej len „Rozpočet mesta“) vyjadruje samostatnosť hospodárenia mesta, obsahuje zámery a ciele, ktoré malo/bude mesto realizovať z výdavkov rozpočtu mesta, napr. Rozvojový program mesta, rozdelenie dotácií mesta, a pod. Iba v prípade finančného zabezpečenia prostriedkov môže realizovať a plniť úlohy, a teda môže sa zaväzovať k záväzkom ovplyvňujúcim rozpočet mesta.

Rozpočet mesta je základným stavebným prvkom programovania, tvorby, realizácie a financovania samosprávnych funkcií, ktorý presúva zodpovednosť za jeho zostavovanie a čerpanie organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti a ďalších organizáciách. Príjmami rozpočtu sú najmä dane od právnických a fyzických osôb, prostriedky Európskej únie a iné štátne príjmy. Na strane výdavkov sú všetky samosprávne výdavky, ktoré je potrebné pre účely vykazovania zachytávať v členení podľa

viacerých kritérií (štatistiky podľa kritérií EÚ a pod.) Pohyby finančných prostriedkov sú zabezpečené prostredníctvom bankových účtov v komerčných bankách alebo prostredníctvom hotovosti v pokladni.

Mesto má povinnosť zostaviť svoj rozpočet a pred schválením ho zverejniť zákonným spôsobom. Mesto zostavilo rozpočet na rok 2021 v súlade s ust. § 10 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z. Rozpočet mesta bol schválený ako vyrovnaný, v priebehu rozpočtového roka bol zmenený rozpočtovými opatreniami a schválenými zmenami rozpočtu.

Rozpočet mesta bol schválený ako vyrovnaný s **celkovými príjmami vo výške 18.604.512 €** a výdavkami vo výške **18.604.512 €**, uznesením MsZ XXIV/2021 dňa **09. 12. 2021**, kde boli ďalej schválené zmeny a doplnky nasledovne :

- **I. zmena rozpočtu** bola vykonaná dňa **23. 06. 2022**, uznesením MsZ XXIX/2022 na rozpočet s celkovými príjmami vo výške **22.907.866 €** a výdavkami vo výške **22.907.866 €** – ako vyrovnaný,
- čiastkové zmeny rozpočtu (spolu v počte 35 zmien, z toho 25 v Programe 12 Školstvo, o ktorých mesto viedlo operatívnu evidenciu v súlade s ust. § 14 ods. 4 zákona č. 583/2004 Z.z..) v súlade so schválenou kompetenciou primátora mesta, v oblasti vykonávania zmien rozpočtu mesta, v časti bežných výdavkov, bez vplyvu na výsledok hospodárenia mesta;
- napriek snahe zostaviť reálny rozpočet a v priebehu celého rozpočtového roka 2022 sa mesto nevyhlo situácií, keď muselo do schváleného rozpočtu zasiahnuť a vykonať zmeny, aby zabezpečilo vyrovnanosť rozpočtu ku koncu rozpočtového roka. Vplyvom vyššie uvedených zmien bol rozpočet mesta **poslednou zmenou schválený a rozpočtovaný opatreniami** upravený na **celkové príjmy vo výške** vo výške **25.487.990 €** a výdavky vo výške **25.487.990€**.

KOMPETENCIE SCHVAĽOVANIA A ÚPRAVY ROZPOČTU

Mestské zastupiteľstvo v Starej Ľubovni v súlade s § 11 ods. 4, písm. b) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov, rozhoduje o základných otázkach života mesta, ale najmä je mu vyhradené schvaľovať rozpočet mesta a jeho zmeny, kontrolovať jeho čerpanie a schvaľovať záverečný účet mesta, atď.

V súlade s ust. § 11 ods. 4 písm. b) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov a v rozsahu Uznesenia č. 734 z rokovania mestského zastupiteľstva č. XXX/2017 zo dňa 14.12.2017, môže primátor mesta vykonávať zmeny a úpravy programového rozpočtu mesta :

- v oblasti bežných výdavkov v príslušnom rozpočtovom období v rámci a medzi príslušnými programami programového rozpočtu v jednotlivých položkách funkčnej a ekonomickej klasifikácie, okrem položiek ekonomickej klasifikácie 611, 612 a 614 - miezd, platov, služobných príjmov a ostatných osobných vyrovnaní a položiek ekonomickej klasifikácie 620 až 627 - poisťovného a príspevkov do poisťovní zmenou výšky rozpočtovaných výdavkov medzi jednotlivými položkami rozpočtovaných výdavkov navzájom bez navýšenia celkových výdavkov programového rozpočtu mesta v príslušnom roku,
- bez obmedzenia v položkách príjmov a výdavkov programového rozpočtu mesta v oblasti školstva – originálnych kompetencií, prenesených kompetencií a nenormatívnych výdavkov,
- bez obmedzenia v položkách príjmov a výdavkov pri refundovaných činnostiach v plnej výške v rámci jednotlivých schválených projektov a programov programového rozpočtu mesta,
- medzi kapitálovými a bežnými príjmami a výdavkami v príslušnom rozpočtovom období v potrebnom rozsahu za účelom dosiahnutia správneho zatriedenia príjmov a výdavkov podľa rozpočtovej klasifikácie. Pri týchto zmenách musí byť dodržaný vecne schválený a vymedzený účel použitia verejných prostriedkov, ktorý schválilo mestské zastupiteľstvo v rámci programového rozpočtu a RPM mesta na príslušné rozpočtové obdobie. Tieto zmeny nemôžu mať za následok zvýšenie celkových príjmov a výdavkov programového rozpočtu,

- všetky zmeny, ktoré vykoná primátor mesta, nesmú mať za následok zmenu schváleného výsledku hospodárenia mesta za príslušný rozpočtový rok. O vykonaných zmenách v rozpočte informuje primátor mesta mestské zastupiteľstvo na jeho zasadnutí, ktoré nasleduje bezprostredne po vykonaných zmenách.

PLNENIE ROZPOČTU PRÍJMOV

V súlade s ust. § 5 ods. 1, 3 583/2004 Z.z.sa príjmy rozpočtu mesta členia na **vlastné a cudzie**.

Vlastné príjmy bežného rozpočtu predstavovali daňové príjmy a nedaňové príjmy; **vlastné príjmy kapitálového rozpočtu** predstavovali najmä príjmy z predaja kapitálových aktív a pozemkov.

Cudzie príjmy bežného rozpočtu boli tvorené príjmami z grantov, transferov v rámci verejnej správy na činnosť preneseného výkonu štátnej správy (transfer na školstvo, menšie obecné služby, miestna občianska poriadková služba, prenesený výkon štátnej správy v oblasti: register obyvateľstva, mestský školský úrad, stavebný úrad, sociálny úrad, miestne komunikácie a doprava ŠFRB, matrika, životné prostredie, a ďalej príspevok obce na CVC, na voľby, opatrovatelia, dieťa v hmotnej núdzi, školstvo a špeciálna ZŠ, rodinné prídavky). **Cudzie príjmy kapitálového rozpočtu** predstavovali granty: „Rekonštrukcia vnútroblokových priestorov, cyklotrasa Stará Ľubovňa – Chmeľnica, inštalácia TČ ZŠ Za vodou, inštalácia TČ MŠ Vsetínska, vybudovanie osvetlenia a dlažbového chodníka v podhradí, výstavba lodenice, inštalácia schodolezu, socha M.R. Štefánika, Zvýšenie technickej úrovne vzdelávania na ZŠ, Rekonštrukcia – výstavba zariadenia sociálnych služieb“.

Prehľad bežných a kapitálových príjmov

tab. č. 1

Príjmy	Rozpočet	Skutočnosť k 31.12.2022	% plnenia	Skutočnosť k 31.12.2022
vlastné	10 225 259	10 337 975	100,98	9 258 405
cudzie	7 343 204	7 189 925	102,65	6 575 162
Bežné príjmy	17 568 463	17 527 900	99,77	15 833 567
vlastné	1 031 173	1 014 162	98,45	110 331
cudzie	3 318 708	2 833 209	85,37	516 421
Kapitálové príjmy	4 349 881	3 847 371	88,45	626 752

V súlade s príslušnými ust. zákona č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre rok 2022 mesto rozpočtovalo výnos podielových daní pridelených samospráve na základe východísk rozpočtu verejnej správy, štátneho rozpočtu a rozpočtu miest a obcí na roky 2022 – 2024, predpokladaného výnosu podielových daní v roku 2021 a so zohľadnením rizík daňovej prognózy. **K 31.12.2022 výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve bol vo výške 8.292.110€ (r. 2021 7.420.286€, r.2020 7.061.541€, r.2019 7.078.476€, r.2018 6.379.013€, r. 2017 5.767.454€),** čo bolo viac o 871.824€ naplnený na 100,83% (rozdiel skutočností 2021/2020 +358.744€, 2020/2019 -16.935€, r.2019/2018 -699.463€, r.2018/2017 +611.559€, r.2017/2016 +404.997€). Daň z príjmov fyzických osôb poukazovaná mestám a obciam zo ŠR SR, tzv. podielová daň zo ŠR predstavuje pre mesto 47,31 (r. 2021 46,86%, r.2020 48,73%, r.2019 59,43%, r.2018 52,08%, r.2017 54,60%) z celkových skutočných bežných príjmov. Plnenie tohto príjmu sa vyvíjalo vzhľadom pretrvávajúce skutočnosti: energetická kríza, humanitárna pomoc a inflačný šok, priaznivo.

Prehľad vývoja podielových daní v prepočte na obyvateľa tab. č. 2

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
počet obyvateľov k 31.12.	16 221	16 185	16 192	16 157	16 156	16 074	15 959	15 814
podielové dane/obyvateľ	288,13	331,32	356,19	394,81	438,13	439,31	464,96	524,35
rozdiel v rokoch	32,25	43,19	24,87	38,62	43,32	1,18	25,64	85,04
%-ny nárast	12,6	14,99	7,51	10,84	10,97	0,27	5,84	12,77

Na základe uvedeného je možné konštatovať, že spracovatelia rozpočtu pri zostavovaní bežných príjmov pracovali s kvalifikovanými predpokladmi a výpočtami, oproti poslednej zmene rozpočtu bežné príjmy prekonal predpokladanú úroveň, čoho následkom bolo dosiahnutie dodatočných príjmov. Opakovane ide o posun v plnení príjmov, keďže došlo k zvýšeniu príjmov u vlastných aj cudzích, bežných príjmov. V medziročnom období došlo k výraznému nárastu vlastných zdrojov kapitálových príjmov. Dlhodobý nárast podielových daní je možné najlepšie sledovať aj v priemernom zvýšení v prepočte na obyvateľa, ostatný rok bol nárast o 85,04€/obyvateľ. Dlhodobo avšak stagnuje nárast počtu obyvateľov s trvalým pobytom v meste, (napr. ak by sa zvýšil počet obyvateľov o 100, nárast podielových daní o cca 52.000€.)

Plnenie rozpočtu bežných príjmov a kapitálových príjmov

Celkovo mesto zaznamenalo plnenie vlastných bežných príjmov na úrovni 58,98% (r. 2021 58,47%, r. 2020 60,25%, r. 2019 63,16%, r.2018 64,87%, r.2017 69,00%) z celkových bežných príjmov, cudzích bežných príjmov na úrovni 41,02% (r. 2021 41,53%, r.2020 39,75%, r. 2019 36,84%, r.2018 35,13%, r.2017 31,00%) z celkových bežných príjmov, vlastných príjmov kapitálového rozpočtu na úrovni 26,36% (r. 2021 17,6%, r. 2020 7,87%, r.2019 21,7%, r.2018 76,24%, r.2017 84,92%) z celkových kapitálových príjmov a cudzích kapitálových príjmov na úrovni 73,64% (r.2021 82,40%, r. 2020 92,13%, r.2019 78,30%, r.2018 23,76%, r.2017 15,08%) z celkových kapitálových príjmov.

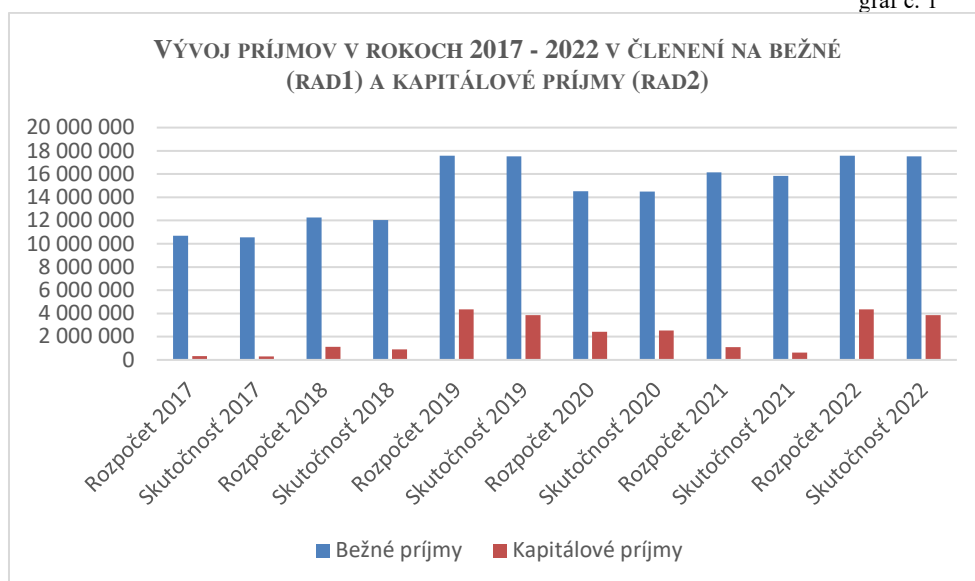
Pri tomto ukazovateli je možné jasne identifikovať, ako začalo Mesto Stará Ľubovňa od roku 2019 financovať aktivity prevažne z externých kapitálových zdrojov. Celkovo došlo k nárastu celkových bežných príjmov (vlastných aj cudzích) 1.694.333€ (r. 2021 o 2.346.364€, r. 2020 1.002.799€, r.2019 1.449.097€, r.2018 1.475.931€, r.2017 418.728€) a zvýšeniu celkových kapitálových (vlastných aj cudzích) príjmov o 3.220.619€ (r. 2021 1.894.380€, r.2020 zvýšenie 1.572.792€, r. 2019 911.434€ (r.2018 617.642€, r. 2017 -1.145.456€).

Vývoj príjmov v rokoch 2017 – 2022 v zložení na bežné a kapitálové príjmy :

tab. č. 2

Príjmy	Rozpočet 2017	Skutočnosť 2017	Rozpočet 2018	Skutočnosť 2018	Rozpočet 2019	Skutočnosť 2019	Rozpočet 2020	Skutočnosť 2020	Rozpočet 2021	Skutočnosť 2021	Rozpočet 2022	Skutočnosť 2022
Bežné príjmy	10 682 540	10 562 175	12 248 955	12 038 106	17 568 463	17 527 900	14 517 800	14 490 002	16 144 720	15 833 567	17 568 463	17 527 900
Kapitálové príjmy	317 500	293 792	1 139 258	911 434	4 349 881	3 847 371	2 410 877	2 521 132	1 097 798	626 752	4 349 881	3 847 371

graf č. 1

Pre účely preukázateľného vyjadrenia vývoja bežných a kapitálových príjmov v rámci vybraných položiek **daňových a nedaňových príjmov, grantov a transferov, kapitálových príjmov** (podieľajú najväčšou mierou na dosahovaných vlastných príjmoch), uvádzam prehľad vývoja príjmov od roku 2017 do roku 2022.

Štruktúra a výška bežných a kapitálových príjmov

tab. č. 3

Príjmy	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A. Bežné príjmy	10 562 175	12 038 106	13 487 223	14 490 002	15 833 567	17 527 900
1. Daňové príjmy	6 700 584	7 296 836	8 015 024	8 186 258	8 638 133	9 597 174
<i>z toho :</i>						
Podielové dane	5 767 454	6 379 013	7 078 496	7 061 541	7 420 286	8 292 110
Daň z nehnuteľnosti	656 424	620 589	641 089	792 822	816 625	828 011
Miestne dane a poplatky	276 706	297 234	295 439	331 895	401 222	477 053
2. Nedaňové príjmy	587 647	511 780	503 853	544 282	620 272	740 801
<i>z toho :</i>						
Príjmy z vlastníctva	345 939	300 818	286 606	286 865	265 971	370 841
3. Granty a transfery	3 273 944	4 229 490	4 968 346	5 759 462	6 575 162	7 189 925
B. Kapitálové príjmy	2 521 132	626 752	948 340	2 521 132	626 752	3 847 371
1. vlastné kapitálové príjmy	198 486	110 331	205 802	198 486	110 331	1 014 162
2. cudzie kapitálové príjmy	2 322 646	516 421	742 538	2 322 646	516 421	2 833 209

Daňové a nedaňové príjmy

V roku 2022/2021 mesto dosiahlo **nárast bežných príjmov o 1.694.333€ (r. 2021/2020 815.700€, r. 2020/2019 1.002.799€ r. 2019/2018 1.449.097€, r.2018/2017 1.475.931€, r.2017/2016 693.774€)**, pričom najvýraznejší nárast dosiahlo v časti daňové príjmy podielové dane 871.824€ (r. 2021 358.745€, r. 2020 171.254€, granty a transfery 791.116€), cudzie kapitálové príjmy 3.220.619€ (r. 2021/2020 1.806.225€).

Nárast príjmov mesto zaznamenalo na poplatku za ubytovanie, dane za verejné priestranstvo, daň z nehnuteľností z bytov a nebytových priestorov (pozn. o.i. aj vplyvom zvýšenia daňovej sadzby

dane z bytov). **Pokles príjmov** mesto zaznamenalo v oblasti dani z nehnuteľností z pozemkov, dane za psa, nevýherné hracie automaty,

Opakovane v roku 2022 je potrebné zdôrazniť, že mesto dlhodobo nepokrýva v oblasti výnosu z poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad náklady na likvidáciu komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu (financovanie tohto rozdielu tak zvyšuje nároky na výdavkovú časť rozpočtu obce), **rozdiel príjmov a výdavkov predstavuje r. 2022 248.837€ (r. 2021 63.412€ €, r. 2020 140.398€, r. 2019 303.743€** (vrátane výdavkov na údržbu verejnej zelene (ďalej len „ÚVZ“) a kompostárne r. 2022 140.342€, r. 2021 94.486€, r.2020 20.417€ r. 2019 152.575€. V oblasti **príjmov z vlastníctva došlo k nárastu príjmov** o 104.870€ (r. 2021 20.894€, r. 2020 r.2019 259€, r.2018/2017 -14.212€, r.2017/2016 -20.122€, r. 2016/2015 21.391€).

Časť z očakávaných príjmov roka z prenájmu vlastníctva je reinvestovaná prostredníctvom opráv a údržby nebytových priestorov (zväčša vykonávaných nájomcom – odsúhlasených prenajímateľov, občas do podstaty budovy), **formou kompenzácie dlhodobého nájomného, nepresahujúceho 10 rokov**. V hodnotenom roku neboli poskytnuté zľavy z nájomného z dôvodu obmedzenia prevádzky, užívania predmetu nájmu.

V oblasti kapitálových príjmov zaznamenalo mesto v medziročnom období vysoký nárast vlastných aj cudzích príjmov o 3.220.619€ (r. 2021/2020 -1.894.380€, r. 2020/2019 1.572.792€, r.2019/2018 36.906€, (r.2018/2017 rapidny nárast 617.642€, r.2017/2016 pokles o 1.145.456€) vlastných aj cudzích kapitálových príjmov. Prehľad vývoja daňových a nedaňových príjmov v tab. č. 6,9 (str. 14,16), kapitálových príjmov je uvedený v tab. č. 35 (str. 46).

Na základe spracovaných analytických vyhodnotení je možné konštatovať (tab. č. 7, str. 15) :

- **priaznivý vývoj Daň z príjmov FO zo závislej činnosti za 13 - ročné obdobie,**
- **medziročný nárast (2018/2017 pokles) výberu daňových príjmov na dani z nehnuteľností (z pozemkov a zo stavieb),**
- **medziročný nárast výberu daňových príjmov na dani z nehnuteľností z bytov a nebytových priestorov,**
- **pokles poplatkov_daň za psa,**
- **nárast poplatkov za nevýherné hracie prístroje,**
- **nárast vývoja poplatku za ubytovanie,**
- **nárast daňových príjmov za verejné priestranstvo,**
- **nárast poplatku za odvoz a likvidáciu odpadu,**
- **nárast daní za špecifické služby, poplatky,**
- **nárast bežných príjmov v oblasti grantov a transferov v 11 - ročnom období,**
- **nárast vlastných a nárast cudzích kapitálových príjmov v medziročnom období.**

Granty a transfery

Granty a transfery - príjmy získané v rámci sektora verejnej správy, sú príjmy účelovo určené na financovanie preneseného výkonu štátnej správy, dotácie z orgánov štátnej správy a verejnej správy, konkr.: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Ministerstvo vnútra SR, Krajský školský úrad v Prešove, Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa, Okresný úrad Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie, Okresný úrad Prešov, odbor výstavby a bytovej politiky, Okresný úrad Prešov, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, združené prostriedky obcí na úhradu nákladov súvisiacich s výkonom činnosti spoločného obecného úradu. **Najväčší objem týchto finančných prostriedkov je určený na financovanie základných škôl 53,31%** (r. 2021 53,85%) (vrátane prostriedkov zo ŠR na prenesený výkon štátnej správy v školstve).

V návrhu „Záverečného účtu“ spracovateľ predkladá podrobný prehľad o poskytnutých transferoch a grantoch pre mesto, s uvedením poskytovateľa, účelu a aj poskytnutej sumy. Najväčší objem z poskytnutých transferov predstavujú normatívne a nenormatívne finančné prostriedky určené najmä na financovanie preneseného výkonu štátnej správy, avšak významný objem predstavujú aj transfery do oblasti sociálnej práce. Mestu boli poskytnuté granty a transfery vo výške 7.189.925€ (r.

2021 6.575.162€, r. 2020 5.759.462€ r. 2019 4.968.346€, r.2018 4.229.490€, r.2017 3.273.944 €, r.2016 2.999.348€), **výška transferov v porovnaní s minulým rokom je vyššia** o 614.763€ (r. 2021 815.700€, r.2020 791.116€, r.2019 738.856€, r.2018 955.546€, r.2017 274.596€, r.2016 o 229.397 €), v medzoročnom období nastal nárast objemu grantov a transferov. Prehľad vývoja grantov a transferov v dlhšom časovom období je uvedený v tab. č.11, str. 19.

Kapitálové príjmy

Schválený rozpočet vlastných kapitálových príjmov (z predaja kapitálových aktív – pozemkov, budov a bytov) vo výške 1.030.173€ (r. 2021 70.000€, r.2020 196.235€, r.2019 231.830€, r.2018 581.100€, r.2017 269.000€) sa v priebehu roka upravoval podľa získaných príjmov z predajov majetku mesta, a to na úroveň 1.014.162€ (r. 2021 106.497€, r. 2020 198.486€, r.2019 205.802€, r.2018 691.399€, r.2017 249.499€). Mesto dosiahlo mierny pokles plánovaných kapitálových príjmov v porovnaní s plánovaným (východiskovým) rozpočtom. Mesto dosiahlo pokles vlastných a pokles cudzích kapitálových príjmov vzhľadom na rozpočtovaný stav, v medzoročnom porovnaní rapidný nárast vlastných aj cudzích kapitálových príjmov.

ČERPANIE ROZPOČTU VÝDAVKOV

Rozpočet výdavkov je členený na rozpočet bežných výdavkov a rozpočet kapitálových výdavkov, v priebehu rozpočtovaného obdobia došlo k zmenám, čoho výsledkom je nasledovný rozpočet výdavkov :

Čerpanie rozpočtu výdavkov

tab. č. 4

Výdavky	Rozpočet	Skutočnosť k 31.12.2022	% plnenia (S/R*100)	Skutočnosť k 31.12.2021
Bežné výdavky	16 952 163	16 417 365	96,85	14 505 608
Kapitálové výdavky	8 081 034	6 362 861	78,74	2 443 977

Mesto zaznamenalo plnenie bežných výdavkov na úrovni 96,85% (r. 2021 95,69%, r. 2020 99,92%, r.2019 109,49%, r.2018 103,8%, r.2017 108,06%) z plánovaného rozpočtu a zároveň pokles výdavkov o 534.798€ (r. 2021 653.591€, r.2020 1.066.312€, r.2019 807.284€, r.2018 1.200.460€, r.2017 961.345€) v medzoročnom období, plnenie kapitálových výdavkov na úrovni 78,74% (r. 2021 43,48%, r. 2020 171,96€, r.2019 194,66%, r.2018 157,30%, r.2017 77,63%) a zároveň medzoročné zvýšenie kap.výdavkov o 3.918.884€ (r. 2021 zníženie (-) 592.032€, (r. 2020 o +897.520€, r.2019 + 149.833€, r.2018 zvyš. 837.305€ zvýšenie o 1.400.666€, r.2017/2016 zníženie o 1.479.960€).

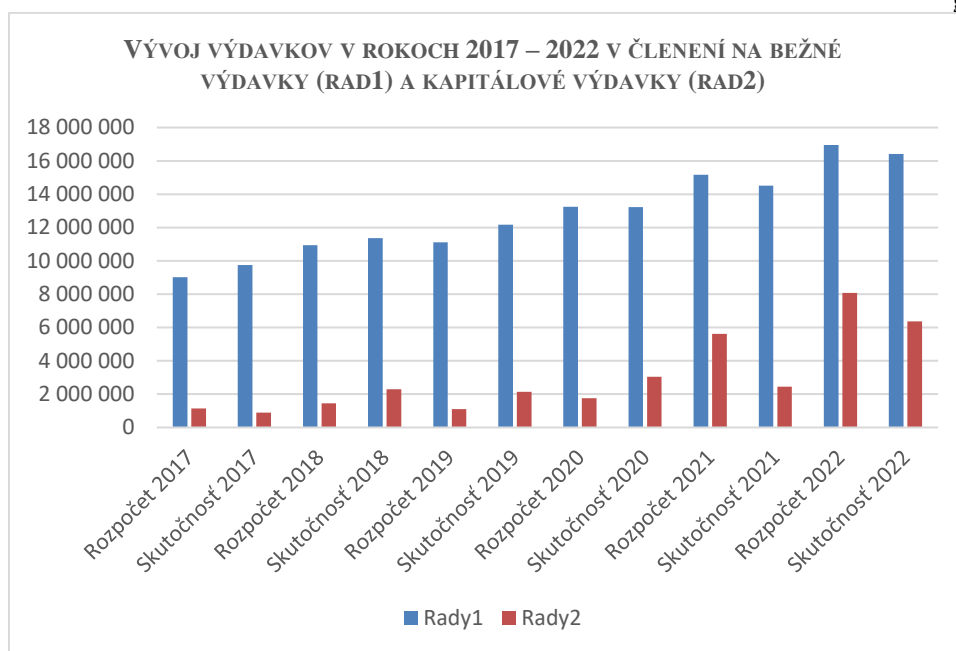
Vývoj čerpania výdavkov v rokoch 2017 – 2022 v členení na bežné a kapitálové výdavky:

tab. č. 5

Výdavky	Rozpočet 2017	Skutočnosť 2017	Rozpočet 2018	Skutočnosť 2018	Rozpočet 2019	Skutočnosť 2019
Bežné výdavky	9 014 545	9 741 565	10 942 025	11 357 654	11 110 988	12 164 938
Kapitálové výdavky	1 143 417	887 656	1 451 017	2 288 322	1 098 561	2 138 489

Rozpočet 2020	Skutočnosť 2020	Rozpočet 2021	Skutočnosť 2021	Rozpočet 2022	Skutočnosť 2022
13 241 775	13 231 250	15 159 199	14 505 608	16 952 163	16 417 365
1 765 583	3 036 009	5 621 029	2 443 977	8 081 034	6 362 861

graf č. 2

V návrhu „Záverečného účtu“ je podrobne odôvodnené čerpanie bežných výdavkov podľa ekonomickej a funkčnej klasifikácie. Pomer kapitálových výdavkov k bežným výdavkom dosiahol 38,75% (r. 2021 16,85%, r. 2020 22,95%, r.2019 17,58%, r.2018 20,15%, r.2017 9,11%). Zmenu časti kapitálových výdavkov interpretuje graf č.2.

Čerpanie bežných výdavkov

Z prehľadu čerpania bežných výdavkov je zrejmé, že v roku 2021 došlo k nárastu použitia skutočných bežných aj kapitálových výdavkov.

tab. č. 6

Číslo programu	Názov programu	Rozpočet 2022	Výdavky skutočnosť k 31.12.2022	% pomer k celkovým výdavkom	Výdavky skutočnosť k 31.12.2021	% pomer k celkovým výdavkom	% zmeny (r.2022/r.2021)	Nárast v € -pokles v €
1	Činnosť MsZ, MsR a komisií MsZ	34 850	38 037	0,23	36 321	0,25	104,72	1 716
2	Samosprávne činnosti MsÚ	2 320 596	2 245 680	13,68	1 876 396	12,94	119,68	369 284
3	Služby občanom	1 283 609	1 285 925	7,83	1 381 974	9,53	93,05	-96 049
4	Interné služby	114 840	109 119	0,66	110 142	0,76	99,07	-1 023
5	Bezpečnosť	346 792	369 085	2,25	340 991	2,35	108,24	28 094
6	Menšie obecné služby a podpora regionálnej a miestnej zamestnanosti	81 174	65 405	0,40	84 454	0,58	77,44	-19 049
7	Spoločný obecný úrad pre územné rozhodovanie a stavebný poriadok	186 897	190 854	1,16	192 127	1,32	99,34	-1 273
8	Doprava a pozemné komunikácie	721 571	635 945	3,87	235 429	1,62	270,12	400 516
9	Životné prostredie	759 171	718 569	4,38	647 317	4,46	111,01	71 252
10	Rozvoj bývania	26 568	29 038	0,18	24 574	0,17	118,17	4 464

11	Šport a kultúra	822 196	793 812	4,84	612 216	4,22	129,66	181 596
12	Školstvo	9 666 465	9 344 481	56,92	8 526 299	58,78	109,60	818 182
13	Sociálne služby	587 464	591 414	3,60	437 368	3,02	135,22	154 046
	Spolu výdavky programov	16 952 193	16 417 364	100,00	14 505 608	100,00	113,18	1 911 756

Na základe medziročného zhodnotenia vývoja čerpania rozpočtu bežných výdavkov možno konštatovať, že bežné príjmy stúpali o 10,95% (r.2021/2020 9,27%, r.2020/2019 7,44%, r. 2019/2018 12,04% (r.2018/2017 13,97%, r.2017/2016 7,03%) a celkové bežné výdavky stúpali o 13,18% (r.2021/2020 9,63%, r. 2020/2019 8,77%, r. 2019/2018 7,11%, r.2018/2017 6,59%, r.2017/2016 10,95%).

Mesto zaznamenalo v medziročnom porovnaní vo všetkých programoch vyššie výdavky (okrem Program 3 Služby občanom, Program 4 Interné služby, Program 6 Menšie obecné služby a podpora regionálnej a miestnej zamestnanosti, Program 7 Spoločný obecný úrad pre územné rozhodovanie a stavebný poriadok).

Bežná časť rozpočtu zaznamenala celkový prebytok vo výške 1.110.535€ (r.2021 1.327.959€, r.2020 1.258.752€, r.2019 1.322.265€, r.2018 696.436€, r.2017 820.610€). Prebytok bežnej časti rozpočtu bol zdrojom krytia schodku (výdavkov) kapitálového rozpočtu. Zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení zmien a doplnkov v ust. § 10 ods. 7 ukladá mestám zostaviť rozpočet ako vyrovnaný alebo prebytkový.

V tejto oblasti bol zo strany mesta dodržaný zákon. Na základe uvedeného je možné konštatovať, že spracovatelia rozpočtu pri zostavovaní rozpočtu, ale aj počas zmeny schvaľovania rozpočtu a napokon aj počas čerpania rozpočtu postupovali veľmi uvážlivo, priebežný rozpočet bol postavený na reálnych predpokladoch, čo dokumentujú dosiahnuté výsledky. Strategické rozhodnutia o priebežných zmenách rozpočtu svedčia o zodpovednom prístupe spracovateľa.

V súčasnosti platí výnimka podľa § 21 h ods. 2 zákona č. 583/2004 Z. z. a v súlade s touto výnimkou je mesto oprávnené v období od 15. decembra 2022 do 31. decembra 2023, okrem iného, použiť návratné zdroje financovania na bežné výdavky a *nie je potrebné ich po skončení platnosti výnimky vrátiť*. Ide o obdobnú právnu úpravu ako bola v zmysle § 36 ods. 2 zákona č. 67/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19, ktorá platila do 31. decembra 2021. V uvedenom období bolo umožnené samospráve využiť všetky disponibilné finančné prostriedky na opatrenia spojené s riešením pandémie, súčasná výnimka reflektuje na aktuálnu potrebu samospráv flexibilnejšie reagovať vo svojich rozpočtoch na negatívne dopady inflácie a zvyšujúce sa ceny energií.

Čerpanie kapitálových výdavkov

Mesto v priebehu roka upravovalo schválený rozpočet kapitálových výdavkov z úrovne 4.000.968€ (r. 2021 2.417.484€, r.2020 1.765.583€, r.2019 1.098.561€, r.2018 1.451.017€, r.2017 1.143.417€) na úroveň 8.081.034€ (r.2021 5.306.823€, r.2020 4.289.103€, r.2019 3.430.956€, r.2018 2.676.594€, r.2017 1.997.758€). Čerpanie kapitálových výdavkov bolo vo výške 6.362.861€ (r. 2021 5.306.823€, r.2020 3.036.009€, r.2019 2.138.489€, r.2018 2.288.322€, r.2017 887.656€).

Mesto dosiahlo kapitálové príjmy vo výške 3.847.371€ (r. 2021 626.752€, r.2020 2.521.132€, r.2019 948.340€, r.2018 911.434€, r.2017 293.792€), čo predstavuje plnenie vo výške 16,08% (r. 2021 3,25%, r.2020 13,72%, r. 2019 6,01%, r.2018 6,41%, r.2017 2,62%) z celkových príjmov rozpočtu a kapitálové výdavky vo výške 6.362.861€ (r.2021 2.443.977€, r.2020 3.036.009€, r.2019 2.138.489€).

r.2018 2.288.322€, r.2017 887.656€), čo predstavuje **plnenie 27,26%** (r. 2021 14,06%, r. 2020 18,21%, r.2019 14,51%, r.2018 16,23%, r.2017 8,03%) **z celkových výdavkov rozpočtu.**

Kapitálová časť rozpočtu mesta zaznamenala schodok vo výške 2.515.490€ (r. 2021 1.817.225€, r. 2020 514.877€, r.2019 1.190.149€, r.2018 1.376.888€, r.2017 593.864€).

Kapitálové výdavky boli kryté príjmami z vlastných kapitálových príjmov z predaja pozemkov a kapitálových grantov zo ŠR a EÚ, následne prostredníctvom finančných operácií príjmových boli použité granty na rekonštrukciu vnútroblokových priestorov v sume 466.741€, cyklotrasa Stará Lubovňa – Chmeľnica v sume 240.000 €, inštalácia tepelného čerpadla ZŠ Za vodou v sume 346.610€, inštalácia tepelného čerpadla MŠ Vsetínska ul. v sume 238.102€, vybudovanie osvetlenia a dlažbového chodníka v podhradí v sume 66.396€, výstavba lodenice v sume 24.590€, inštalácia schodolezu v sume 6.710€, socha generála M. R. Štefánika v sume 25.000€, projekty Zvýšenie technickej úrovne vzdelávania...“ na základných školách, spolu všetky základne školy v sume 425.130€, rekonštrukcia – výstavba zariadenia sociálnych služieb v sume 901.805€, výstavba skateparku v sume 69.244€ - nečerpaný – vylúčený z prebytku hospodárenia za rok 2022 – bude zapojený do programového rozpočtu mesta v roku 2023, rekonštrukcia ciest a chodníkov v sume 22.881€ – nečerpaný – vylúčený z prebytku hospodárenia za rok 2022 – bude zapojený do programového rozpočtu mesta v roku 2023.

R. 2021: komplexná obnova ZUŠ Jána Melkoviča, grant na zníženie energetickej náročnosti ZŠ na Levočskej, grant na odstránenie havarijného stavu elektroinštalácie ZŠ na Levočskej, grant na odstránenie havarijného stavu strechy ZŠ na Levočskej ul., grant MPSVaR SR na výstavbu detského ihriska, grant na výstavbu cyklotrasy na sídlisku Východ, grant na modernizáciu malej športovej haly);

R. 2020: nákup kamerového systému, prípravnej a projektovej dokumentácie, realizáciu nových stavieb, kapitálový transfer pre VPS, na školstvo – krytie splátok lízingu nákupu vysokozdvížnej plošiny, nákup HIM v rámci prevodu starostlivosti o verejnú zeleň od firmy EKOS, spol. s.r.o., nákup pozemkov, územný plán mesta, rekonštrukciu a modernizáciu majetku – rekonštrukcia Provinčného domu, stavebné úpravy hasičskej zbrojnice, solárne svietidlo na cyklotrasu, budovanie prístupovej komunikácie a parkoviska k zimnému štadiónu, betónové plochy pod odpadkové koše, dopravné značenie, prístrešky a stojiská na MOK nádoby, budovanie cesty na Vansovej ulici, doplnková infraštruktúra s cyklo dopravou, rekonštrukcia oplotenia MŠ Tatranská, rekonštrukcia domu kultúry, rekonštrukcia verejného osvetlenia Zámocká ulica, plynofikácia Meštianskeho domu č. 24, rekonštrukcia futbalových šatní, rekonštrukcia DOaS Družba, komunitného centra v Podsadku, plavárne, rekonštrukcia energetickej náročnosti ZŠ na Levočskej ulici);

R. 2019: budovanie prístupovej komunikácie k štadiónu, budovanie nových parkovísk Za vodou, Lipová ulica, Dom kultúry, komplexná obnova ZUŠ, pasáže, rozvojový program mesta, kapitálový transfer školstva, nákup pozemkov);

R.2018: nákup kancelárskeho kontajnera, kopírovacieho stroja, interiérového vybavenia, rozkladacieho stanu, výpočtovej techniky, technickej základne kultúrneho domu, informačnej tabule, elektromobilu, dobudovania cyklotrasy, obstarania technickej infraštruktúry, parkovísk, detského ihriska, relaxačno – pohybovej miestnosti, obnovy ZUŠ, pasáže, budovy na Nám. sv. Mikuláša č.5, rekonštrukcie domu kultúry, spolufinancovanie stavby – juhovýchodný obchvat, ozvučenie športovej haly, obstaranie klavíra, škrabky pre jedáleň, lanovej pyramídy, odstránenie havarijného stavu kotolní, výkup pozemkov.

Čerpanie v jednotlivých investičných programov je v návrhu „Záverečného účtu“ podrobne komentované od str. 47-50. Čerpanie kapitálových výdavkov, t.z. realizácia plánovaných rozvojových programov, je závislé od zdrojov, ktorými sú v súčasnosti najmä kapitálové transfery z rozpočtu EÚ a štátneho rozpočtu, vlastné kapitálové príjmy z predaja majetku. K vlastným zdrojom v priebehu

rozpočtovaného roka patrí najmä prebytok bežného rozpočtu a po skončení rozpočtovaného roka vytvorené vlastné zdroje v peňažných fondoch.

Pozitívom je zvýšenie podielu kapitálových výdavkov na celkových výdavkov rozpočtu.

FINANČNÉ OPERÁCIE

Súčasťou rozpočtu a zúčtovania finančných vzťahov sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody z peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci z rozpočtu a ich splátky, vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí.

Plnenie finančných operácií v roku 2022						v Eur			tab. č. 7
Finančné operácie	Rozpočet	Rozpočet I. zmena	Rozpočet II. zmena	Skutočnosť k 31.12.2022	% plnenia (S/RII*100)	Skutočnosť k 31.12.2021	Skutočnosť k 31.12.2020	Skutočnosť k 31.12.2019	
príjmové	2 684 783	3 471 315	0	2 549 093	73,43	2 803 635	1 365 198	1 345 853	
výdavkové	334 793	334 793	0	557 529	166,53	429 203	408 851	439 015	

Príjmové finančné operácie

Prostredníctvom príjmových finančných operácií sa zapojili do rozpočtu finančné prostriedky definované ako:

- príjmy z ekonomického nájomného za nájomné byty od Slobytermu,
- finančné zábezpeky pri verejných obstarávaníach realizovaných mestom,
- iné príjmové finančné operácie – zostatky grantov, ktoré boli v plnej výške použité na finančné krytie výdavkov príslušných investičných akcií a projektov, skladali sa z:
 - grantu na rekonštrukciu plavárne,
 - grantu havarijná situácia strechy ZŠ Levočská,
 - grantu projekt „UZOL KULTURY“,
- iné príjmové finančné operácie – zostatky finančných prostriedkov škôl z roku 2021, nevyčerpaných projektov, platieb za stravné, ŠKD, dopravné, hmotnú núdzu a pod. Boli vyčerpané v roku 2022 a boli zdrojom finančného krytia bežných výdavkov v oblasti školstva,
- iné príjmové finančné operácie – zostatok bežnej dotácie na podporu humanitárnej pomoci a grantu z Environmentálneho fondu,
- ročná splátka návratnej finančnej výpomoci - Verejnoprospešné služby, s. r. o. – „r. s. p.“,
- nevyčerpaný zostatok dlhodobého kapitálového úveru z roku 2021 na krytie kapitálových výdavkov RPM,

V roku 2022 bol použitý nevyčerpaný zostatok dlhodobého kapitálového úveru v objeme na finančné krytie kapitálových výdavkov nasledovne:

- revitalizácia vnútroblokových priestorov,
- rekonštrukcia – výstavba zariadenia sociálnych služieb,
- DOaS Družba – zníženie energetickej náročnosti,
- rekonštrukcia krytej plavárne,
- výkup pozemkov Rímskokatolícka cirkev – farnosť Stará Ľubovňa,
- práce – výstavba chodníka Zámocká ulica.

Medziročné príjmové finančné operácie rástli o 254.542€ (r. 2021 1.438.437€, r.2020 19.345€, r.2019 85.910€).

Výdavkové finančné operácie

Prostredníctvom výdavkových finančných operácií sa uhradili splátky istiny návratných zdrojov financovania :

- splátky istín úverov mesta zo ŠFRB na výstavbu nájomných bytov v zmysle úverových zmlúv,
- návratnú finančnú výpomoc pre Slobyterm, s. r. o.,
- vrátky zábezpek,
- splátky kapitálových úverov v zmysle úverových zmlúv.

Ide o kapitálové úvery:

- na rekonštrukciu kina KOCKA – ročná splátka,
- dlhodobý kapitálový úver z roku 2017 – ročná splátka,
- dlhodobý kapitálový úver z roku 2019 – ročná splátka.

Výdavkové finančné operácie v medziročnom období vzrástli o 128.326€ (r. 2021 20.352€, r.2020 (klesali) - 30.164€, r. 2019 - 15.825€).

Plánované finančné operácie boli rozpočtované na úrovni príjmov a výdavkov s prebytkom na úrovni 2.349.990€ (r. 2021 1.773.990€, r. 2020 954.967€, r. 2019 1.406.667€, r.2018 833.528€, r.2017 85.385€), skutočné plnenie bolo dosiahnuté na úrovni 3.114.853€ (r. 2021 2.374.432€, r.2020 956.345€, r. 2019 906.838€, r.2018 805.103€, r.2017 (schodok) 61.035€), finančné operácie príjmové splnené na úrovni 71,41% (r.2021 71,84%, r.2020 72,73%, r.2019 75,10%, r.2018 75,39%, r.2017 26,89 %) a finančné operácie výdavkové splnené na úrovni 122,59% (r.2021 117,66%, r. 2020 109,89%, r.2019 113,96%, r.2018 91,26%, r.2017 99,96%) **Finančné operácie dosiahli prebytok 1.991.564€ (r.2021 2.374.432€, r.2020 956.347€, r. 2019 906.838€, r.2018 805.103€, r.2017 schodok 61.035€).**

Prebytok finančných operácií bol zdrojom krytia schodku kapitálového rozpočtu.

VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA

Výsledok rozpočtového hospodárenia sa zisťuje po zúčtovaní celkových príjmov a výdavkov ako výsledok ich súhrnnej bilancie. Výsledkom rozpočtového hospodárenia môže byť prebytok alebo schodok jej rozpočtu; podľa ust. § 2 písm. b) a c) a ust. § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona č. 583/2004 Z.z.; prebytkom rozpočtu mesta je kladný rozdiel medzi príjmami a výdavkami rozpočtu mesta; schodkom rozpočtu mesta je záporný rozdiel medzi príjmami a výdavkami rozpočtu mesta, pričom súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu mesta nie sú finančné operácie. Pod príjmami a výdavkami rozpočtu sa chápu bežné príjmy a výdavky (bežný rozpočet) a kapitálové príjmy a výdavky (kapitálový rozpočet).

Princíp rozpočtového hospodárenia znamená, že mesto je povinné hospodáriť v súlade so schváleným rozpočtom, ktorý sa zostavuje ako vyrovnaný alebo prebytkový. **V priebehu rozpočtového roka musí samospráva sledovať vývoj svojho hospodárenia a v prípade potreby prijímať potrebné opatrenia, príp. reagovať na zníženie plnenia rozpočtu v oblasti príjmov viazaním rozpočtových výdavkov a pod. Veľkým prínosom programového rozpočtovania je flexibilná podpora procesov rozpočtovania a riadenia čerpania rozpočtu, sledovanie disponibilného rozpočtu v každom okamihu aj pred jeho samotným čerpaním, sledovanie príjmov a výdavkov podľa zadaných kritérií. Analytická práca s tvorbou a čerpaním rozpočtu tak prináša mnohé výhody manažérskeho riadenia a rozhodovania.**

Rozpočtové hospodárenie mesta v roku 2022 predstavuje nasledovné vyhodnotenie :

tab. č. 8

Ukazovateľ	Rozpočet	Rozpočet I.zmena	Rozpočet II.zmena	Rozpočet	Skutočnosť	% plnenia	Čerpanie rozpočtu	Rozdiel v rokoch	% nárast u/poklesu
	2022	2022	2022	k 31.12.2022	k 31.12.2022		k 31.12.2021	2022-2021	
BEŽNÉ PRÍJMY	15 243 729	16 012 464	0	17 568 463	17 527 900	99,77	15 833 567	1 694 333	110,70
BEŽNÉ VÝDAVKY	14 268 751	15 297 833	0	16 952 163	16 417 365	96,85	14 505 608	1 911 757	113,18
BEŽNÝ ROZPOČET (P-V)	974 978	714 631	0	616 300	1 110 535	#####	1 327 959	-217 424	83,63
KAPITÁLOVÉ PRÍJMY	676 000	3 424 087	0	4 349 881	3 847 371	88,45	626 752	3 220 619	613,86
KAPITÁLOVÉ VÝDAVKY	4 000 968	7 275 240	0	8 081 034	6 362 861	78,74	2 443 977	3 918 884	260,35
KAPITÁLOVÝ ROZPOČET (P-V)	-3 324 968	-3 851 153	0	-3 731 153	-2 515 490	67,42	-1 817 225	-698 265	138,42
PREBYTOK ALEBO SCHODOK BEŽNÉHO A KAPITÁLOVÉHO ROZPOČTU	-2 349 990	-3 136 522	0	-3 114 853	-1 404 955	45,11	-489 266	-915 689	287,16
FINANČNÉ OPERÁCIE-PRÍJMOVÉ	2 684 783	3 471 315	0	3 569 646	2 549 093	71,41	2 803 635	-254 542	90,92
FINANČNÉ OPERÁCIE-VÝDAVKOVÉ	334 793	334 793	0	454 793	557 529	122,59	429 203	128 326	129,90
FINANČNÉ OPERÁCIE - (P-V)	2 349 990	3 136 522	0	3 114 853	1 991 564	63,94	2 374 432	-382 868	83,88
PRÍJMY CELKOM	18 604 512	22 907 866	0	25 487 990	23 924 364	93,87	19 263 954	4 660 410	124,19
VÝDAVKY CELKOM	18 604 512	22 907 866	0	25 487 990	23 337 755	91,56	17 378 788	5 958 967	134,29
PRÍJMY - VÝDAVKY (P-V)	0	0	0	0	586 609		1 885 166	-1 298 557	31,12

Pôvodne plánované bežné príjmy a výdavky, kapitálové príjmy a výdavky, finančné operácie príjmové a výdavkové boli postupnými zmenami rozpočtu navyšované. Bežný rozpočet dosiahol vyšší prebytok oproti prvotnému schválenému prebytku, kapitálový rozpočet dosiahol nižší schodok ako predpoklad pri I. zmene, finančné operácie dosiahli nižší schodok oproti I. zmene rozpočtu. Celkový hospodársky výsledok dosiahol prebytok oproti pôvodne plánovanému vyrovnanému rozpočtu.

Bežný rozpočet na rok 2022 bol pôvodne schválený ako prebytkový a priebežnými úpravami v rozpočtovom roku, o.i. aj v zmysle kompetencií primátora mesta, poslednou zmenou schválený prebytok vo výške 714.631€ (r.2021 985.521€, r. 2020 1.258.752€, r.2019 1.128.273€, r.2018 364.445€, r.2017 762.446€). Skutočne bol **dosiahnutý prebytok bežného rozpočtu vo výške 1.110.535€ (r.2021 1.327.959€, r. 2020 1.258.752€, r.2019 1.322.264€, r.2018 680.452€, r.2017 820.610€)**. Prebytok bežného rozpočtu v medziročnom porovnaní stúpol 217.424 (r.2021/2020 69.207€, r. 2021/2020 klesol o 63.513€, r.2019/2018 stúpol o 641.813€, r.2018 398.001€, r. 2017 140.158€).

Kapitálový rozpočet na rok 2022 bol pôvodne schválený ako schodkový a priebežnými úpravami bol poslednou zmenou schválený schodok vo výške 3.731.153€ (r. 2021 4.523.231€, r. 2020 2.090.629€, r.2019 2.534.940€, r.2018 1.537.336€, r.2017 1.680.258€) a skutočne dosiahnutý **schodok kapitálového rozpočtu vo výške 2.515.490€ (r.2021 1.817.225€, r. 2020 514.877€, r.2019 1.190.149€)**.

r.2018 1.376.888€, r.2017 593.864€. Schodok kapitálového rozpočtu bol financovaný najmä z prebytku bežného rozpočtu a s použitím zapojenia finančných operácií (úverových zdrojov).

Súčasťou rozpočtu mesta sú **finančné operácie**, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Rozdiel medzi príjmovými a výdavkovými finančnými operáciami bol v priebehu roka použitý na financovanie prebytku bežného a prevažne kapitálového rozpočtu. **Finančné operácie dosiahli schodok vo výške 1.991.564€** (r. 2021 2.374.432€, r. 2020 956.347€, r.2019 906.838€, r.2018 805.103€, r.2017 schodok 61.035€).

Výsledok hospodárenia mesta, **prebytok vo výške 229.207,60€ (pozn. po odpočítaní prostriedkov vylúčených z prebytku hospodárenia)**, (r. 2021 268.822,62€, r. 2020 268.785,19€, r.2019 183.024,56€, r.2018 108.667,21€, r.2017 165.711€), bol zistený podľa § 2 písm. b) a c) a § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Podľa ust. § 16 ods. 6 a 7 zákona č. 583/2004 Z.z. ak možno použiť v rozpočtovom roku v súlade s osobitným predpisom nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu Európskej únie alebo na základe osobitného predpisu, tieto nevyčerpané prostriedky sa na účely tvorby peňažných fondov pri hospodárení prebytku rozpočtu z toho prebytku vylučujú. Ide o nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo ŠR, z rozpočtu EÚ alebo na základe osobitného predpisu, ktoré **možno použiť v nasledujúcom rozpočtovom roku vo výške 357.401,61€ (r. 2021 1.616.343,03€, r. 2020 1.431.437,16€, r.2019 855.929,37€, r.2018 89.604,59€, r.2017 31.625,67€, r. 2016 18.283,53€)**. O túto sumu sa pre tvorbu peňažných fondov upraví zostatok finančných prostriedkov, ktorý v konečnom zúčtovaní predstavuje sumu **229.207,60€** (r. 2021 268.822,62€, r. 2020 268.785,19€, r.2019 183.024,56€, r.2018 19.062,62€, r.2017 165.711,11€). Spracovateľ „Záverečného účtu“ navrhuje, aby **pomernou časťou (10%) vo výške 22.920,76€** (r. 2021 26.882,26€, r. 2020 26.878,52%, r.2019 18.302,46€, r.2018 1.906,26€, r.2017 13.408,54€) **bola pridelená na tvorbu rezervného fondu a pomernou časťou (90%) vo výške 206.286,84€** (r. 2021 241.940,36€, r. 2020 241.906,67€, r.2019 164.722,10€, r.2018 17.156,36€, r.2017 17.120.676,90€) **bola pridelená na tvorbu fondu rozvoja mesta.**

Prehľad o vývoji výsledku hospodárenia v minulých rokoch :
v Eur tab. č. 9

NÁZOV/ROK	Príjmy	Výdavky	rozdiel = prebytok
2010	13 753 618	12 397 754	1 355 864
2011	12 441 273	11 506 595	934 678
2012	10 859 260	10 828 873	30 387
2013	9 948 190	9 919 001	29 189
2014	9 547 252	9 178 697	368 555
2015	10 453 221	10 014 793	438 428
2016	12 345 836	11 917 803	428 033
2017	11 216 005	11 050 294	165 711
2018	14 209 483	14 100 816	108 667
2019	15 781.396	14 742 442	1 038 954
2020	18 376 332	16 676 110	1 700 222
2021	19 263 954	17 378 788	1 885 166
2022	23 924 364	23 337 755	586 609

Mesto Stará Ľubovňa dosiahlo **k 31.12.2022 prebytok rozpočtového hospodárenia vo výške 586.609€**, ktorý pozostáva z :

- **prebytku vo výške 1.110.535€** (r. 2021 1.327.958,01€, r. 2020 1.258.752€, r.2019 1.322.265€, r.2018 680.452€) **v bežnej časti rozpočtu,**
- **schodku vo výške 2.515.490€** (r. 2021 1.817.224,67, r. 2020 514.877€, r.2019 1.190.149€, r.2018 1.376.888€) **v kapitálovej časti rozpočtu,**
- **prebytok vo výške 1.991.564€** (r. 2021 2.374.432,31€, r. 2020 956.347€, r.2019 906.838€, r.2018 805.103€) **vo finančných operáciách.**

Na základe uvedených skutočností je možné konštatovať, že finančné hospodárenie mesta v roku 2022 bolo pozitívne, o.i aj s ohľadom na:

- *neprerušený priaznivý vývoj podielových daňových príjmov,*
- *zvýšenie miestnych daní a nárast výberu daňových príjmov na miestnych daniach a poplatkoch,*
- *nárast dosiahnutých príjmov v oblasti grantov a transferov,*
- *zvýšené vlastné aj cudzie bežné príjmy rozpočtu,*
- *kvalifikované zostavenie rozpočtu a minimálne zmeny rozpočtu s flexibilným využitím kompetencie primátora v oblasti uplatňovania rozpočtových opatrení,*
- *pravidelné sledovanie plnenia rozpočtu mesta správcami programov a podprogramov,*

TVORBA A POUŽITIE PEŇAŽNÝCH FONDŮV

Mesto môže podľa ust. § 15 zákona 583/2004 Z.z.. vytvárať peňažné fondy. O ich použití rozhoduje mestské zastupiteľstvo. Zostatky peňažných fondov koncom roka neprepádajú. Mesto má vytvorený rezervný fond, fond rozvoja, fond rozvoja bývania a sociálny fond.

Podľa zákona sa **rezervný fond** vytvára najmenej vo výške 10% z prebytku hospodárenia zisteného podľa § 16 ods. 6. O použití prebytku rozhoduje mestské zastupiteľstvo, ale až následne po prerokovaní záverečného účtu. Rezervný fond mesta sa tvorí z prebytku ich bežného rozpočtu a prebytku ich kapitálového rozpočtu, ktorý po skončení roka neprepadá. Mesto prevedie tieto nevyčerpané prostriedky na osobitný účet. V nasledujúcich rokoch sa tieto prostriedky v rozsahu ich použitia na stanovený účel zaradia do výdavkov príslušného rozpočtu mesta prostredníctvom príjmovej finančnej operácie.

Finančné prostriedky na fondoch mesta neboli v roku 2022 použité. Zostatok finančných prostriedkov na jednotlivých fond je uvedený v tab. č. 46, str. 71.

(V roku 2018 došlo k čerpaniu prostriedkov spolu vo výške **303.000€**, z toho rezervného fondu vo výške 140.000 € a fondu rozvoja vo výške 163.000 €. (časť spolufinancovania stavby „Preložka cesty III/3146 (III/543 040) juhovýchodný obchvat mesta Stará Ľubovňa v sume 273.137,00 v členení na použitie rezervného fondu v sume 140.000,00 € a fondu rozvoja v sume 133.137,00 €. Zostatok čerpaných finančných prostriedkov fondov vo výške 29.863,00 € bol použitý na krytie kapitálových výdavkov).

Tvorbu a použitie **sociálneho fondu** upravuje Kolektívna zmluva mesta. (okrem sociálneho fondu). **Pre ostatné fondy nie sú prijaté, schválené zásady tvorby a použitia.**

BILANCIA AKTÍV A PASÍV

Aktíva, t.j. majetok spolu krytý pasívami, t.j. zdrojmi krytia, podľa účtovnej závierky predstavujú sumu: 63.897.000€ (r. 2021 62.637.112€, r. 2020 59.324.045€, r.2019 57.704.053€, r.2018 55.534.008€, r.2017 55.066.784€). Finančná hodnota stavu a štruktúra majetku s časovým vývojom od roku 2014 je podrobne uvedená na str. 62, 64 posudzovaného dokumentu.

Mesto v majetkovej evidencii eviduje :

- a) dlhodobý hmotný, nehmotný a finančný majetok (r.003,011,085) v celkovej hodnote 59.681.185€ (r. 2021 59.590.187€, r. 2020 57.401.744€, r. 2019 45.383.734€, r.2018 44.286.252,57€, r.2017 42.319.000€).
- b) v tom nezaraďené investície (r. 009, 022) vedenú na účte 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku v hodnote 4.215.890€ (r. 2021 3.046.925€, r. 2020 1.922.301€, r.2019 1.071.118€, r.2018 2.152.611€, r.2017 1.868.198€)

Mesto zaznamenalo prírastok celkových aktív o 1.259.963€ (r. 2021/2020 3.313.067€, r. 2020/2019 1.619.992€ (r.2019/2018 prírastok 2.170.045€, r.2018/2017 prírastok 467.224€, r.2017/2016 o 144.791€) v medzročnom porovnaní, čo je pozitívny trend. Najväčšie prírastky nastali v položkách stavby, inventár – umelecké diela, pozemky, nedokončené hmotné investície, materiál na sklade. Najväčší pokles bol zaznamenaný v položkách: stroje, prístroje, zariadenia, dopravné prostriedky, ostatné finančné investície. Dôvody zmeny stavu majetku sú popísané v časti 3.4. Majetok mesta, od str. 68.

Na základe vykonanej účtovnej závierky boli rozpočtové a účtovné výsledky premietnuté do výkazu súvaha k 31.12.2022, predstavujú hodnotu aktív a hodnotu pasív. Každá rozpočtová a príspevková organizácia mesta zostavuje súvahu samostatne.

Na základe zhodnotenia vývoja stavu a štruktúry majetku je možné konštatovať, že sa:

- **zvýšili hodnoty majetku v kategórií: stavby, inventár – umelecké diela, pozemky, nedokončené hmotné investície, materiál na sklade,**
- **znižila hodnota majetku v kategórií: stroje, prístroje, zariadenia, dopravné prostriedky, ostatné finančné investície.**

BILANCIA POHĽADÁVOK

Prehľad vývoja pohľadávok za roky 2017 – 2022 : v Eur tab. č. 10

Druh pohľadávok /rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pohľadávky z nedaňových príjmov	188 134	188 995	251 737	251 909	521 512	589 137
Pohľadávky z daňových príjmov	176 581	212 913	241 669	233 377	231 453	288 219
Poskytnuté prevádzkové preddavky a ostatné pohľadávky	1 205	1 205	1 205	1 205	1 205	1 235
Iné pohľadávky	8 789	6 856	732	3 352	18 505	24 147
SPOLU :	374 709	409 968	495 344	489 842	772 675	902 8

Z hľadiska vývoja pohľadávok je zrejmé, že stúpili pohľadávky z nedaňových príjmov v lehote splatnosti o 67.625€ (r. 2021 269.603€, r. 2020 172€, r.2019 62.742€, r.2018 860,34€) (komunálny odpad, nájomné – nájomné byty, nájomné a ostatné pohľadávky, parkovné, predajné zmluvy). **V oblasti vývoja pohľadávok z daňových príjmov nastal výrazný nárast o 56.766€** (r. 2021/2020 klesali

o 1.923,86€, r.2020/2019 klesali o 8.292€, r.2019/2018 stúpali o 28.756€, r.2018/2017 o 36.331,89€ (daň z nehnuteľnosti a penále).

Najvyššiu pohľadávku tvorí pohľadávka, zmluvné pokuty EURO-ŠTUKONZ, a.s., IČO: 35972297 v sume 260.642,79 €.

Na základe zhodnotenia dlhodobého vývoja stavu a štruktúry pohľadávok je potrebné upozorniť a **naďalej monitorovať procesný postup vymáhania daňových aj nedaňových príjmov, (ale najmä vykonávať prvotné zabezpečovanie úkonov) a v prípade identifikácie nových dlžníkov začať intenzívne vykonávať efektívne spôsoby vymáhania daňových nedoplatkov, zvýšiť interné úkony v oblasti zisťovania daňových dlžníkov a výkon zabezpečovacích úkonoch u daňových dlžníkov. Efektívnym riešením sa javí vykonávanie on-line exekúcií na bankový účet (najrýchlejšie a najúčinnšie opatrenie, možné vykonávať bez dodatočných výdavkov súvisiacich s vymáhaním a poplatkov externým exekútorom, t.z. vo vlastnej réžii) okamžité vykonanie úkonov smerujúcich k zabezpečeniu majetku dlžníka a výkon zadržania vodičského oprávnenia.**

Prehľad vývoja daňovo exekučných pohľadávok, nevymožiteľných pohľadávok a osobných bankrotov

	<i>od 1.1 do 31.12</i>	<i>od 1.1 do 31.12</i>	<i>rozdiel v rokoch</i>
	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>. + nárast/ - pokles</i>
<i>odstúpené pohľadávky na daňovo exekučné konanie</i>	249 798,13	31 844,36	- 217 953,77
<i>vymožené pohľadávky za obdobie</i>	46 521,29	3 651,17	- 42 870,12
<i>vymožené pohľadávky k 31.3. t.r.</i>	27 925,35	20 215,75	7 709,60
<i>nevymožiteľné pohľadávky</i>	53 552,68	146 343,45	92 790,77
<i>osobné bankroty</i>	21 917,65	22 215,69	298,04

Obdobie pandémie sa na daňové exekučné účely považovalo za skončené 30. septembra 2020. Odklad/pozastavenie daňovej exekúcie malo vplyv na vykonávanie nových úkonov, nie však na úhradu splátok dohodnutých pred obdobím pandémie a nových exekučných úkonov, ktoré je potrebné vykonávať od roku 2021 aj naďalej.

V roku 2022 došlo k zastaveniu starých daňovo exekučných konaní (DEK), t.j ktoré boli realizované v roku 2017, v sume 86.343,45€ a ďalej boli zastavené staré DEK za predchádzajúce obdobie v sume cca 60 000€. Od 1.1.2023 nepostupuje samospráva pohľadávky na vymáhanie súdnym exekútorom, DEK robí vlastným zamestnancom.

BILANCIA ZÁVÄZKOV

Prehľad vývoja záväzkov za roky 2017 – 2022

v tis. Eur tab. č. 11

Druh záväzkov /rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
záväzky voči dodávateľom	81	124	306	107	587	208
záväzky voči zamestnancom	81	79	82	87	109	92
záväzky voči poisťovniam	52	52	54	58	74	61
ostatné záväzky	124	172	135	168	130	14

nesplatené úvery	1065	1488	2288	2390	4 140	3 890
SPOLU :	1403	1915	2865	2810	5 039	4 395

Mesto eviduje záväzky v celkovej hodnote 4.395.452,13€ (r. 2021 5.039.036,14€, r.2020 2.810.000€, r. 2019 2.865.000€, r.2018 1.915.000€), celková výška záväzkov mesta dosiahla úroveň 25,07% (r. 2021 31,83%, r.2020 19,39%, r.2019 21,24%, r.2018 15,91%, r.2017 10,08%) zo skutočných bežných príjmov. V medziročnom období došlo k poklesu záväzkov voči dodávateľom, poklesu záväzkov voči zamestnancom, záväzkov voči poisťovniam a poklesu nesplatených úverov. Jedná sa o dodávateľské faktúry, ktoré účtovne patria do rozpočtového roka 2021 avšak charakterom už patria do záväzkov roku 2022, úhrada bola prevedená v roku 2022 (likvidácia odpadu, stavebné práce – VPS, s.r.o., dodávka plynu, vody a stočného, elektrickej energie).

Záväzky vyplývajúce z plnenia povinností si samospráva v roku 2022 plnila tak, ako vyplýva z ustanovenia § 7 ods. 1 zák. č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov. Mesto neeviduje záväzky po lehote splatnosti.

PREHĽAD O STAVE A VÝVOJI DLHU

Pravidlá používania návratných zdrojov financovania sú upravené v ust. §17 zákona č. 583/2004 Z.z., ktoré môže použiť len na úhradu kapitálových výdavkov.

Prehľad o stave a vývoji návratných zdrojov financovania - dlhovej služby v jednotlivých rokoch:

	v Eur tab. č. 12					
Ročná výška splátok / rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
istina	382 318	390 805	388 726	376 851	340 628	341 883
úroky	40 229	37 727	35 965	35 965	33 491	32 445
SPOLU :	422 547	428 532	424 691	412 816	374 119	374 328

Vývoj dlhovej služby v strednodobom a krátkodobom horizonte

Mesto v roku 2013 reštrukturalizovalo úverové zaťaženie, prostredníctvom vyplatenia dvoch dlhodobých kapitál. úverov a jedného krátkodobého kapitál. úveru, čím sa zlepšila východisková situácia pre ďalšie rozpočtované obdobie v oblasti finančných operácií a v oblasti hodnotenia celkovej zadlženosti. Predčasné splatenie úverov malo vplyv aj na výšku platenej úrokovej miery.

V roku 2016 došlo k jednorazovému splateniu preklenovacieho kapitál. úveru na rekonštrukciu verejného osvetlenia v sume 443.054,00 €. V priebehu roka 2017 došlo k vyrovnaní medziročných rozdielov v splátkach istín úveru zo ŠFRB na výstavbu 2x 15 b. j. na sídlisku Východ, rozdielu v splátkach istín úveru na rekonštrukciu kina a rozdielu v objeme vrátených vrátok zábezpek pri verejných obstarávaníach. Pokles výdavkov rokov 2017/2016 v oblasti splácania úrokov z úverov v tuzemsku v sume 6.873,00 € bol spôsobený splácaním úrokov z nižších zostatkov istín kapitál. úverov v príslušnom roku.

Medziročný nárast výdavkov 2018/2017 v oblasti splácania istín úverov a úrokov z týchto úverov v sume 5.985,00 € sa skladal z medziročného nárastu splátok istín úverov v sume 8.487,00 €. Táto skutočnosť bola spôsobená prvou splátkou dlhodobého kapitál. úveru prijatého v roku 2017 v sume 7.500,00 €, vyšších splátok istín úverov ŠFRB v sume 1.007,00 € a z dôvodu ukončenia splácania istín reštrukturalizačného úveru v roku 2018 nižšej celoročnej splátky o 20,00 €. Medziročný pokles výdavkov v oblasti splácania úrokov z úverov v tuzemsku v sume 2.502,00 € bol spôsobený splácaním úrokov z nižších zostatkov istín kapitál. Úverov v príslušnom roku.

Medziročný pokles výdavkov v oblasti splácania istín úverov a úrokov z týchto úverov v sume 37.097,00 € sa skladal z medziročného poklesu splátok istín úverov v sume 36.223,00 €. Táto skutočnosť bola spôsobená ukončením, v roku 2020, splácania istiny dlhodobého kapitál. úveru na rekonštrukciu MŠ Vsetínska, ukončením splácania istiny dlhodobého záväzku za rekonštrukciu ciest a začatím splácania dlhodobého kapitál. úveru z roku 2019.

Návratná finančná výpomoc zo ŠR na kompenzáciu výpadku dane z príjmov fyzických osôb v roku 2020, prijatá v roku 2020 v sume 389.674,00 €.

Medziročný pokles výdavkov v oblasti splácania úrokov z úverov v tuzemsku v sume 874,00 € bol spôsobený splácaním úrokov z nižších zostatkov istín kapitálových úverov mesta v príslušnom roku.

S účinnosťou od 1. januára 2017 sa zmenili **podmienky na prijatie návratných zdrojov financovania**, upravené v ust. § 17 ods. 6 zákona č. 583/2004 Z.z. a podľa citovaného ust. mesto môže na plnenie svojich úloh prijať návratné zdroje financovania, len ak

- a) celková suma dlhu mesta **neprekročí 60 %** skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a
- b) suma splátok návratných zdrojov financovania vrátane úhrady výnosov a suma splátok záväzkov z investičných dodávateľských úverov **neprekročí** v príslušnom rozpočtovom roku **25% skutočných bežných príjmov** predchádzajúceho rozpočtového roka znížených o prostriedky poskytnuté v príslušnom rozpočtovom roku mestu z rozpočtu iného subjektu verejnej správy, prostriedky poskytnuté z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia alebo prostriedky získané na základe osobitného predpisu, pričom platí, že obe podmienky musia byť splnené súčasne.

Podľa ust. §17 ods. 7 a 8 zákona č. 583/2004 Z.z. celkovú sumu dlhu mesta tvorí:

- súhrn záväzkov vyplývajúcich zo splácania istín návratných zdrojov financovania vo výške 2.078.045, 76€ (bez úverov ŠFRB),
- súhrn záväzkov z investičných dodávateľských úverov a ručiteľských záväzkov mesta vo výške 0 €.

Celková suma dlhu mesta predstavuje výšku 3.889.811€ (r. 2020 4.139.795€, r. 2020 2.000.105€, r. 2019 2.287.543€).

Pri investičných dodávateľských úveroch ide o záväzky, do ktorých mesto vstupuje v rámci zmluvne uzavretých obchodných vzťahov s dodávateľom tovarov, služieb a pod. Investičnými dodávateľskými úvermi sa rozumejú všetky záväzky mesta z prevzatia povinností splácať úver dodávateľa po dodaní investičného diela na základe zmluvy medzi mestom a dodávateľom.

Do celkovej sumy dlhu mesta sa nezapočítavajú záväzky z:

- pôžičky poskytnutej z Audiovizuálneho fondu,
- úveru poskytnutého zo ŠFRB na výstavbu obecných nájomných bytov vo výške splátok úveru, ktorých úhrada je zahrnutá v cene ročného nájomného za obecné nájomné byty,
- úveru poskytnutého z Environmentálneho fondu,
- pôžičky poskytnutej z Fondu na podporu umenia,
- návratných zdrojov financovania prijatých na zabezpečenie predfinancovania realizácie spoločných programov Slovenskej republiky a Európskej únie, operačných programov spadajúcich do cieľa Európska územná spolupráca a programov financovaných na základe medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi najviac v sume nenávratného finančného príspevku poskytnutého na základe zmluvy uzatvorenej medzi mestom a orgánom podľa osobitného predpisu; to platí aj, ak mesto vystupuje v pozícii partnera v súlade s osobitným predpisom rovnako, najviac v sume poskytnutého nenávratného finančného príspevku.

Do celkovej sumy dlhu mesta sa NEzapočítavajú záväzky z :

- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu 20-tich sociálnych bytov na ul. Levočská (areál Slobytermu) vo výške **116.574,19€**,
- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu bytov na sídlisku Východ – 16 bj. v sume **307.794,41 €**,
- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu bytov na sídlisku Východ – 26 bj. v sume **386.888,32 €**,
- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu bytov na sídlisku Východ – 4 bj. v sume **57.756,02 €**,
- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu bytov na sídlisku Východ D4 – 16 bj. v sume **383.951,69 €**,^a
- úveru zo ŠFRB poskytnutého na výstavbu bytov na sídlisku Východ 2x15 bj. v sume **539.126,74€**,
- dlhodobá zábezpeka do 31. 10. 2024 – SLOVDACH s. r. o. Stará Ľubovňa – rekonštrukcia interiéru Domu kultúry v sume **11.000,00 €**,
- zábezpeky za nájomné v sume **8.673,87 €**.

Výška nesplatených úverov zo ŠFRB k 31. 12. 2022 a dlhodobých záväzkov predstavuje hodnotu 1.831.439,11€.

Prehľad o stave a vývoji dlhu, splátok, dlhovej službe a ukazovateľoch v zmysle § 17 ods. 6 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách

v Eur

tab. č. 13

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Celková suma dlhu bez ŠFRB	1 518 551	1 188 342	1 065 038	1 487 980	2 287 543	2.000.105	4 139 795	3 889 811
Suma ročných splátok vrátane úrokov bez ŠFRB	193 872	756 492	307 736	313 750	309 909	296 434	259 337	259 547
Dlhová služba v roku vrátane ŠFRB	282 450	789 419	422 547	428 532	424 691	411 216	374 119	374 328
Skutočné bežné príjmy	8 931 921	9 868 401	10 562 175	12 038 106	13 487 203	14 490 002	15 833 567	17 527 900
Suma dlhu mesta do 60 %	17,00	12,04	10,08	12,36	16,96	13,80	26,15	22,19
Suma ročných splátok vrátane úrokov do 25 %	2,17	7,67	2,91	2,61	2,30	2,05	1,64	1,46

Porovnaním medziročného vývoja stavu a štruktúry istiny a úrokov je možné konštatovať, že výdavky na splácanie úrokov z úverov klesali r. 2022/21 1.046€, r.2021/2020 37.097€, r. 2020/2019 o 13.475€ (2018/2019 stúpali o 3.841€), kde už je započítaný úrok z nečerpaného kapitálového úveru vo výške 2.000.000€.

Mesto si svoje úverové záväzky priebežne plní, v roku 2019 prijalo dlhodobý kapitálový úver vo výške 1.100.000€, ktorý v priebehu roka 2020 nebol použitý (zaplatené úroky). Splatnosť istiny úveru začala 1. 1. 2021.

Mesto realizovalo dlhodobý kapitálový úver prijatý 22. apríla 2021 na krytie kapitálových výdavkov v oblasti plnenia RPM vo výške 2.000.000,00 €. Úver bol v roku 2022 vyčerpaný v plnej výške. Splatnosť istiny úveru začala 1. 1. 2023.

Mesto požiadalo o návratnú finančnú výpomoc zo ŠR na kompenzáciu výpadku dane z príjmov fyzických osôb v roku 2020. Výpomoc bola prijatá v roku 2020 v sume 389.674,00 €. Splatnosť je rozložená na štyri roky, a to v troch ročných splátkach vo výške 97.418,00 € ročne a jednej ročnej splátke vo výške 97.420,00 €. Začiatok splácania je rok 2024.

Na základe uvedených údajov je možné konštatovať, že Mesto je v chválitebnej finančnej kondícii. Mesto za sledovaných 8 rokov vždy spĺňalo podmienky na prijatie návratných zdrojov financovania. Finančná kapitálová rezerva na ďalšie využitie zdrojov je ešte naďalej k dispozícii.

Celková suma dlhu (istiny) a suma ročných splátok je za celé sledované obdobie pod zákonom stanovenou hranicou. Zadlženosť mesta na 1. obyvateľa za rok 2022 je 245,97€. Schopnosť splácať nové úvery je potrebné dôkladne zvažovať. Zároveň je potrebné upozorniť, že počet obyvateľov k 31.12.2021 oproti predchádzajúcemu roku klesol o 260 obyvateľov (r. 2021/202 115, r. 2019/2019 82 obyvateľov), dlhodobý trend vývoja počtu obyvateľov je stagnácia obyvateľstva s trvalým pobytom.

Celková suma dlhu a celková suma ročných splátok v prepočte na jedného obyvateľa v jednotlivých rokoch:

	v Eur							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Celková suma dlhu v prepočte na jedného obyvateľa (bez ŠFRB)	93,62	73,42	65,78	92,10	141,59	124,43	257,55	245,97
Celková suma ročných splátok (istiny a úrokov) v prepočte na jedného obyvateľa	11,95	46,74	19,01	19,42	19,18	18,44	16,13	16,41

ÚDAJE O HOSPODÁRENÍ PRÍSPEVKOVEJ ORGANIZÁCIE V PÔSOBNOSTI MESTA

Príspevková organizácia Verejnoprospešné služby, p.o. Stará Ľubovňa hospodári podľa svojho rozpočtu príjmov a výdavkov (resp. nákladov a výnosov). Každoročný rozpočet zahŕňa príspevok od zriaďovateľa, vlastné príjmy a príjmy od iných subjektov. Príspevok od zriaďovateľa bol poskytnutý vo forme bežných a kapitálových transferov. Kontrolou zúčtovacích vzťahov bolo preverené poskytovanie kapitálových transferov príspevkovej organizácie.

Príspevková organizácia Verejnoprospešné služby, p.o. Stará Ľubovňa hospodári, spravuje a udržiava majetok mesta v súlade so zriaďovacou listinou, vykonáva hlavnú činnosť v súlade s požiadavkami mesta a podnikateľskú činnosť v súlade so živnostenským oprávnením za účelom dosahovania zisku. Príspevok pre rozpočtovú organizáciu bol predmetom schválenia mestským zastupiteľstvom v rámci Programu : Služby občanom ako súčasť schváleného rozpočtu mesta.

Príjmy boli v prevažnej miere tvorené príspevkami od zriaďovateľa (takmer 92,09% (r. 2021 92,07 %), menej ako 7,86% (r. 2021 7,93%) tvorilo vlastné príjmy, z toho vyplýva, že príspevková organizácia bola finančne plne závislá od svojho zriaďovateľa.

Presuny majetku medzi mestom ako vlastníkom majetku a príspevkovou organizáciou boli realizované zverením (resp. odňatím majetku) do(/zo) správy. Majetok vytvorený investičnou činnosťou bol zriaďovateľovi odovzdávaný na základe protokolov o odovzdaní/prevzatí majetku.

Údaje o poskytnutí príspevku na prevádzku príspevkovej organizácie

v Eur

tab. č. 15

Hlavná činnosť	Hospodársky výsledok 2018	Hospodársky výsledok 2019	Hospodársky výsledok 2020	Hospodársky výsledok 2021	Náklady 2022	Výnosy 2022	Hospodársky výsledok 2022
stredisko Správa	-758,03	0,00	78,96	0,00	220 860,61	218 926,40	-1 934,21
stredisko Dom smútku	11,65	0,00	691,03	0,00	100 028,71	95 376,49	-4 652,22
stredisko Verejné osvetlenie	-4 861,52	119,96	14 070,85	8 060,29	115 121,07	117 369,56	2 248,49
stredisko Čistenie a údržba MK	-10 726,38	6 060,96	24 561,67	36 447,53	687 182,41	690 674,51	3 492,10
stredisko Futbalový štadión	-174,35	0,00	259,93	0,83	13 390,20	13 391,03	0,83
stredisko verejná zeleň (stredisko zriadené 1.3. 2020)	0,00	0,00	729,25	1 813,06	137 692,59	137 798,03	105,44
stredisko Detské ihriská	0,00	0,00	0,00	-2 359,50	31 191,48	32 000,61	809,13
Spolu	-16 508,63	6 180,92	40 391,69	43 962,21	1 305 467,07	1 305 536,63	69,56
<i>Podnikateľská činnosť</i>							
stredisko Parkoviská	412,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
stredisko Cintoríny a pohrebné služby	549,50	13,30	446,90	13 626,01	92 790,76	92 014,75	-776,01
stredisko Futbalové ihrisko s umelým trávnaťm povrchom	0,00	176,03	506,30	1 343,00	18 652,22	20 147,60	1 495,38
Spolu	961,52	189,33	953,20	14 969,01	111 442,98	112 162,35	719,37
SPOLU HČ + PČ	-15 547,11	6 370,25	41 344,89	58 931,22	1 416 910,05	1 417 698,98	788,93

Mesto poskytlo kapitálový transfer príspevkovej spoločnosti vo výške 57.433,93€ (r. 2021 86427,76€, r.2020 135.084,04€, r.2019 161.788,34€, r.2018 47.590,03€, r.2017 171.735,71€, na akcie z RPM mesta a obstaranie hmotného investičného majetku. Z vlastných zdrojov organizácie bol zakúpený majetok v hodnote 73.627,36€ (r. 2021 32.740,81€, r. 2019 33.739,82 €, r.2017 6.319,49€). Príspevková organizácia vykonáva so súhlasom zriaďovateľa podnikateľskú činnosť nad rámec hlavnej činnosti, pre ktorú bola zriadená. Z príjmov podnikateľskej činnosti sú primárne hradené výdavky – náklady na vykonávanie podnikateľskej činnosti. Ziskom s podnikateľskej činnosti sa vykryva strata z hospodárenia z vlastnej činnosti. Prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi podnikateľskej činnosti a príjmami a výdavkami z hlavnej činnosti sa zúčtujú do rezervného fondu.

Vybrané ukazovatele hospodárenia spoločnosti

tab. č. 16

VPS _ ukazovatele	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hlavná činnosť (správa, dom smútku, verejné osvetlenie, čistenie a údržba)	1 361 254,23	1 411 183,97	1 123 940,37	1 242 859,09	1 228 128,41	1 305 467,07

MK, futbalový štadión, detské ihriská)_ náklady)						
Hlavná činnosť _ výnosy	1 362 880,18	1 411 822,29	1 130 121,29	1 283 250,78	1 272 090,62	1 305 536,63
Podnikateľská činnosť (cintoríny a pohrebné služby, futbalové ihrisko s umelým trávnikom) _ náklady	73 507,53	98 006,37	107 875,36	109 518,51	123 701,76	111 442,98
Podnikateľská činnosť _ výnosy	74 057,03	98 038,78	108 064,69	110 471,71	138 670,77	112 162,35
Hospodársky výsledok	2 175,45	670,73	6 370,25	41 344,89	58 931,22	788,93
<i>Stav pracovníkov</i>	45,66	50,51	48,31	49,71	42,92	41,76
<i>Priemerná mzda bez dohôd</i>	697,31	677,79	823,61	905,20	958,74	1 025,34
<i>Kapitálový transfer</i>	171 735,71	47 590,03	161 788,34	135 084,04	86 427,76	57 433,93
<i>Príspevok na činnosť</i>	699 243	756 759	879 557	1 078 343	1 045 900,0	1 092 035
<i>Príspevok na údržbu komunikácií RPM tab. č. 6</i>	620 000	513 061	52 878	44 481	26 062	23 390

V zmysle ustanovení § 21 ods. 2 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy je príspevková organizácia (p.o.), v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávy, ktorej menej ako 50 % výrobných nákladov je pokrytých tržbami a ktorá je na rozpočet mesta napojená príspevkom. **Na základe údajov získaných z „Výkazu ziskov a strát k 31.12.2022“ je možné konštatovať, že príspevková organizácia spĺňa uvedené kritérium, pretože vykazovala hodnotu 7,86% (r. 2021 8,77%, r.2020 7,86% r.2019 9,60%, r.2018 6,49%, r.2017 5,12%) výrobných nákladov je pokrytých tržbami.**

Organizácia mala **uložených 7 opatrení**, s ktorými pracovala, v platnosti naďalej ostáva opatrení, v rámci ktorých boli navrhnuté aj nové opatrenia. Komplexný rozbor hospodárenia príspevkovej organizácie a návrh na smerovanie spoločnosti a riešenie hospodárnosti, efektívnosti vo vybraných oblastiach a činnostiach bol predmetom pracovného stretnutia členov finančno – ekonomickej komisie a vedenia mesta.

Zo záverov rozboru hospodárenia spoločnosti je potrebné v nasledujúcom hospodárskom roku usporiadanie vzťahov medzi zriaďovateľom a p.o. v oblasti :

- *majetkovo – právne usporiadanie vlastníctva, geometrické zameranie, zaradenie do majetku a na LV, zverenie do správy stavby – kaplnka, miesto na vykonávanie pohrebných aktivít, osadená na pozemku KN – E 522/1,*
- *zaoberanie sa výškou nájomného za nebytové priestory, doplnenie zmluvných vzťahov o inflačnú doložku,*
- *účtovné usporiadanie vzťahov (zaradenie, odpisovanie) asfalto – betónových plôch na pozemku KN – C 786/15 (vnútro podnikový areál VPS, p.o., VPS, s.r.o., r.s.p.).*

PREHĽAD O POSKYTNUTÝCH DOTÁCIÁCH

Zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy (583/2004 Z.z.) v § 7 ods. 4 umožňuje poskytovať dotácie okrem právnických osôb, ktorých je zakladateľom, aj právnickej osobe a fyzickej osobe – podnikateľovi, ktorí majú sídlo alebo trvalý pobyt na území obce alebo ktoré pôsobia, vykonávajú činnosť na území obce alebo poskytujú služby obyvateľom obce za podmienok ustanovených všeobecne záväzným nariadením.

Cieľom dotácií je dosiahnuť vyššie spoločenské prínosy (s vyššou pridanou hodnotou), realokáciou zdrojov. Dotácie však môžu narušať konkurenciu, deformovať cenotvorbu, znižovať racionalizáciu využitia zdrojov, a tým znižovať tlak na efektívnosť. Preto je **nutné pravidelne prehodnocovať, či dotácie spĺňajú zamýšľané ciele, prípadne či sú pôvodne deklarované ciele aktuálne.** Hodnotenie vplyvov či účinnosti dotačných schém sa v samospráve a na Slovensku systematicky nevykonáva. Vo väčšine prípadov schémy nemajú jasne stanovené ciele, ktoré majú dosiahnuť a merateľné ukazovatele, na základe ktorých by sa účinnosť dala vyhodnotiť. Financovanie športu, kultúry a sociálnych vecí je rozdrobené medzi viacerých aktérov s podobnými cieľmi, čo zvyšuje byrokráciu a komplikuje sledovanie verejného záujmu.

Dotácie v roku 2022 boli poskytnuté na základe platného Všeobecne záväzného nariadenia č. 44. Poskytnutie dotácie podliehalo schvaľovaniu mestského zastupiteľstva a primátora. Dotácie vyčlenené v rozpočte podľa podmienok platného VZN schválilo mestské **zastupiteľstvo v pomere 70% šport, 20% kultúra, 7% sociálna oblasť, 3% limit primátora.**

Podľa údajov v záverečnom účte mesto v roku 2021 dotácie v celkovej výške 129.600€ + mimoriadne dotácie vo výške 2.000€ (z toho vrátane 700€) (r. 2020 poskytlo dotácie v celkovej výške 128.400€ + mimoriadne dotácie vo výške 4.000€ (z toho vrátane 1.024,12€), (r. 2019 121.850€ + mimoriadne dotácie vo výške 15.340€, spolu v r.2018 121.450€, r.2017 111.000€, r. 2016 97.000€, r. 2015 94.250€), z limitu primátora vo výške 2.300€ (r.2018 800€, r.2018 3.490€, r.2017 3.000€, r.2016 2999,70€, r. 2015 2.799,70€), tieto sú bližšie špecifikované v hodnotenom dokumente na strane 38.

Priame finančné dotácie na podporu športu, kultúry a sociálnej oblasti sú vo výške 159 750€ (r. 2021 126.100€, r.2020 132.400€, r.2019 137.990€, r.2018 139.940€). **Prehľad o poskytnutých dotáciách neobsahuje nepriamu finančnú pomoc vo forme údržby, prevádzky a bezplatného prenájmu, či zvýhodneného prenájmu technickej infraštruktúry vo vlastníctve mesta či obchodnej spoločnosti.** Použitie finančných prostriedkov každoročne podlieha priebežnej finančnej kontrole. V mesiacoch január a február 2023 bola vykonaná z úrovne ekonomického oddelenia, administratívna finančná kontrola zúčtovania poskytnutých dotácií za rok 2022 u všetkých prijímateľoch finančnej pomoci.

*Z hodnoteného dokumentu možno identifikovať, že Mesto Stará Ľubovňa poskytuje **nepriamu finančnú podporu na výdavky súvisiace s prevádzkou športových technických zariadení a s technickým zhodnotením infraštruktúry.***

ÚDAJE O PODNIKATELSKEJ ČINNOSTI

Mesto nevykonávalo podnikateľskú činnosť v hodnotenom roku.

FINANČNÉ USPORIADANIE VZŤAHOV

Mesto v rámci ročnej účtovnej závierky za rok 2022 finančne usporiadalo svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným alebo založeným právnickým osobám a fyzickým osobám - podnikateľom a právnickým osobám, ktorým poskytlo prostriedky svojho rozpočtu. Súčasne usporiadalo finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu, štátnym fondom a tým splnilo povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 16 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších zmien a doplnkov.

Finančné zúčtovanie je účtovne evidované na účtoch triedy 3 – zúčtovacie vzťahy, ktoré môžu mať kladný alebo záporný konečný zostatok a podľa toho sú vykazované v súvahe buď na strane aktív alebo na strane pasív.

Účty finančného usporiadania vzťahov podliehajú každoročne riadnej inventarizácii ku dňu 31.12.2022, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

HODNOTENIE PROGRAMOV ROZPOČTU

Zákonom č. 324/2007 Z.z. bol novelizovaný zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, kde v ust. § 4 bol doplnený nový ods. 5), ktorý uložil mestu povinnosť, rozpočet musí obsahovať zámery a ciele, tzv. program mesta. V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bol rozpočet na rok 2022 zostavený ako programový rozpočet; výdavky rozpočtu mesta boli alokované do príslušných programov, ktoré sa vnútorne členili na podprogramy, prvky a projekty. **Každý program, ktorý predstavuje súhrn aktivít (prác, činnosti a dodávok) má definovaný svoj zámer a cieľ, pričom zámer vyjadruje očakávaný pozitívny dôsledok dlhodobého plnenia príslušných cieľov a cieľ sa monitoruje a hodnotí merateľným ukazovateľom. (Konkrétne akým spôsobom hodnotenia, merania, plnenia a či bol cieľ a merateľný ukazovateľ preukázateľné (kvantifikovaný) splnený už spracovateľ neuvádza). Hodnotenie programov v návrhu Záverečného účtu je na úrovni slovného uvedenia plnenia či neplnenia jednotlivých programov mesta vrátane jeho prvkov a projektov, merateľný ukazovateľ hodnotenia a miery uspokojenia konečným prijímateľom neuvádza.** Vyhodnotenie plnenia vytyčených zámerov a dosiahnutých cieľov zabezpečuje každé oddelenie, rozpočtové spoločnosti a príspevková spoločnosť samostatne za svoj program. V oblasti hodnotenia programov rozpočtu sa teda jedná o tzv. **autonómne hodnotenie (sebahodnotenie).**

Aplikácií programového rozpočtovania a spracovaniu podrobného programového rozpočtu sa venuje vysoká miera pozornosti. Rozpočet je základným ekonomickým nástrojom samosprávy na plnenie svojich úloh a výkon kompetencií, pričom jeho dodržiavanie je jedným z predpokladov ekonomickej stability mesta.

Programový rozpočet bol schválený ako súčasť rozpočtu na rok 2022 s výhľadom na roky 2023, 2024. V súlade s **Príkazom primátora mesta č. 5/2022 z 15.6.2022** bol monitoring plnenia programového rozpočtu k 30.6.2022 vykonaný a predložený na zasadnutí mestského zastupiteľstva dňa 22.09.2022. Hodnotenie cieľov a merateľných ukazovateľov k 31.12.2022 tvorí súčasť návrhu záverečného účtu. Povinnosťou mesta bolo zmeny v prvotnom rozpočte premietnuť aj do programového rozpočtu. **Na základe uvedeného je možné konštatovať, že zmeny boli uskutočnené a výdavky spolu (bežné, kapitálové výdavky, FO výdavkov) sa rovnajú výdavkom spolu v programovom rozpočte.**

Vyhodnotenie plnenia programov rozpočtu v rokoch 2017 – 2022

tab. č. 17

Číslo programu	Názov programu	Výdavky skutočnosť 2017	Výdavky skutočnosť 2018	Výdavky skutočnosť 2019	Výdavky skutočnosť 2020	Výdavky skutočnosť 2021	Výdavky skutočnosť 2022	% zmeny	Nárast /-pokles v €
1	Činnosť MsZ, MsR a komisií MsZ	34 229	30 673	34 951	39 188	36 321	38 037	104,72 %	1 716

2	Samosprávne činnosti MsÚ	1 579 508	1 802 526	1 760 533	1 849 131	1 876 396	2 245 681	119,68 %	369 285
3	Služby občanom	818 763	879 234	1 046 485	1 235 116	1 381 974	1 285 925	93,05%	-96 049
4	Interné služby	84 356	84 978	73 071	81 181	110 142	109 119	99,07%	-1 023
5	Bezpečnosť	176 713	251 344	295 018	326 747	340 991	369 085	108,24 %	28 094
6	Menšie obecné služby a podpora regionálnej a miestnej zamestnanosti	173 654	192 079	182 348	81 205	84 454	65 405	77,44%	-19 049
7	Spoločný obecný úrad pre územné rozhodovanie a stavebný poriadok	127 827	131 572	141 716	164 509	192 127	190 854	99,34%	-1 273
8	Doprava a pozemné komunikácie	652 240	681 606	280 663	223 716	235 429	635 945	270,12 %	400 516
9	Životné prostredie	510 383	553 462	563 727	508 123	647 317	718 569	111,01 %	71 252
10	Rozvoj bývania	19 550	22 029	21 469	25 602	24 574	29 038	118,17 %	4 464
11	Šport a kultúra	411 368	529 230	540 927	543 272	612 216	793 812	129,66 %	181 596
12	Školstvo	4 904 450	5 912 904	6 895 190	7 702 066	8 526 299	9 344 481	109,60 %	818 182
13	Sociálne služby	248 524	286 017	328 840	451 394	437 368	591 414	135,22 %	154 046
	Spolu výdavky programov	9 741 565	11 357 654	12 164 938	13 231 250	14 505 608	16 417 365	113,18 %	1 911 757

ZÁVEREČNÉ ZHODNOTENIE DOKUMENTU A ODPORÚČANIA

Dokument „Záverečný účet a výročná správa za rok 2022“ spolu s prílohami je spracovaný na požadovanej odbornej, kvantitatívnej a kvalitatívnej úrovni s uvedením číselných a analytických hodnôt, doplnený o textovú časť zhodnotenia dosiahnutého stavu, príp. číselných a štatistických hodnôt so zdôvodnením vykazovaných rozdielov v klesajúcich alebo narastajúcich trendoch položiek. Dokument obsahuje dostatok číselných a štatistických údajov, ktoré môžu byť zdravým základom pre ďalšie analytické spracovanie dát, získavanie aktuálnych dát a vyhodnotení ako vhodný manažérsky nástroj pre komplexné riadenie hospodárenia samosprávy v spojení s obchodnými spoločnosťami, príspevkovou spoločnosťou a školskými zariadeniami. Hodnotenie programov rozpočtu je spracované podrobne, pozorný čitateľ si nájde dostatok údajov pre vlastné hodnotenie a úvahu. Hodnotenie programového rozpočtu je spracované samostatne od strany č. 9 ako súčasť záverečného účtu mesta. Dokument podáva **komplexný prehľad o štruktúrovanom použití finančných prostriedkov, navádza čitateľa uvažovať o účelovosti, hospodárnosti, účelnosti vynaložených finančných prostriedkov, naplnení vytýčených zámerov, priorit a cieľov mesta, hodnotení miery uspokojenia v oblasti dosahovaných jednoročných cieľov.** V oblasti hodnotenia programov rozpočtu autor uvádza **autonómne hodnotenie, resp. sebahodnotenie, čo nevytvára predpoklady na ďalšiu sebareflexiu, skôr poskytuje možnosť pre kritické myslenia z externého prostredia.**

Existencia majetku a tvorba vlastných finančných zdrojov aj prostredníctvom **viac zdrojového financovania z iných zdrojov**, nielen z výnosov z majetku, ale aj z externých (štátnych a európskych

zdrojov), vedie k znižovaniu závislostí mesta na vlastných a cudzích príjmov kapitálového rozpočtu. Jednou z možností je aj efektívne využívanie majetku, s cieľom získať z neho čo najväčší prospech v podobe ekonomického, spoločenského aj územného rozvoja. A to by mohlo byť úlohou najbližších rozpočtových období.

Pri vybraných ukazovateľoch čerpania štruktúrovaných položiek rozpočtu je evidentný výsledok proklamovaných výhod programového, viacročného rozpočtovania. Hodnotenie výsledkov je zrejmé z plnenia programov, aktivít a viditeľné v širšom časovom kontexte, čo je vhodným nástrojom na štatistické vyhodnotenie výsledkov, ale aj manažérske riadenie rozpočtu mesta v dlhšom časovom období.

Spracované hodnotenie plnenia vytýčených zámerov a dosiahnutých cieľov v jednotlivých programoch, rozpracované do podprogramov a prvkov vytvorilo podmienky pre detailné bilančné a štatistické zhodnotenie, zároveň poskytlo vhodný textový opis zmeny výsledkov, výstupov. Štruktúrované aj cyklické, štatistické zhodnotenia, príslušné zdôvodnenia je možné považovať za dostatočný základ pre pragmatické, konštruktívne zhodnotenie stavu a vývoja. V individuálnych rozboroch hospodárenia je potrebné skôr zamerať sa na konkrétne úlohy pre konkrétne subjekty. Informácia o súdnych sporoch, príp. možných hrozbách zo súdnych sporov (súdne trovy, právne zastupovanie, výdavky z prehratého súdneho sporu) nie súčasťou zhodnotenia. Dokument neobsahuje individuálne vyčíslenie finančných výdavkov súvisiacich s prehratými súdnymi spormi a odmenami za právne služby.

V nadväznosti na dosahovaný priaznivý vývoj daňových príjmov, opakovane poukazujem a odporúčam zaoberať sa procesnou reformou finančných tokov, revidovania verejných výdavkov s dôrazom na výsledkovú konečnú účelovosť, pridanú hodnotu služby a budúcu účelnosť aj s ohľadom na zachovanie trvalej udržateľnosti. Vhodným nástrojom sa javí spracovanie analýzy finančného zabezpečenia (prerozdelenia, automatizácie %-neho vyčlenenia) zdrojov a na základe toho stanovenie priorit, ktoré budú východiskom pre jednotlivé programy.

Na základe výsledkov hospodárenia z finančného plnenia rozpočtu mesta a rozboru hospodárenia Verejnoprospešné služby, p.o., škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta je potrebné zaoberať sa **v odborných diskusiách mestskému zastupiteľstvu, primátorovi mesta, výkonným zložkám a poradným orgánom a prijať konkrétne úlohy zamerané na:**

I. ČASŤ - INTERNÉ OPATRENIA

- *vykonávanie inventarizácie nezaradeného majetku (042) v termíne do 31.8. bežného roka (príp. 31.0).s určením zodpovednej osoby dohľadu/priebehu a zúčtovania opatrení vyplývajúcich zo záverov inventarizácie,*
- *vyhodnotenie výstupov inventarizačnej súhrnnej správy na pracovnom rokovaní vedenia mesta, prijatie opatrení súvisiacich so zrealizovaním stavu a spôsobu získania/odpisovania, triedenia stavu majetku mesta, predloženie sumarizačnej správy o inventúre majetku mesta na rokovanie MsZ,*
- *vyraďenie nehnuteľností z majetkovej a účtovnej evidencie nehnuteľného majetku až po povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností alebo podľa zmluvných podmienok (napr. prevzatie pozemku pri úhrade kúpnej ceny protokolom o odovzdaní/prevzatí), ,*
- *vyhodnotenie stavu a pohybu majetku (minimálne 1 x ročne) na jednotlivých účtoch (priebežný zostatok účtu) a prijať opatrenia súvisiace s prehodnotením dĺžky odpisovania, resp.*

u pohľadávok (viď. str. 65, 66 a 67) vytváranie opravných položiek podľa reálnej hodnoty vymoženia alebo aj stanovisko audítora,

- dôsledné určovanie spôsobu členenia výdavkov (bežné vs. kapitálové výdavky), účtovania a zápočtu dlhodobej pohľadávky z prenájmu nebytových priestorov, ktorá je posudzovaná ako bežná údržba, príp. technické zhodnotenie budovy, rozlišovanie spôsobu zápočtu u nájomníkov, ktorí majú postavenie platiteľa dane z pridanej hodnoty,
- v oblasti zmeny/ochrany vlastníctva majetku mesta naďalej uplatňovať mieru ochrany majetku mesta a verejného záujmu formou prijímania predkupného práva, práva spätnej kúpy, zriaďovania vecného bremena, vydávania záväzných stanovísk na plánovanú výstavbu s obmedzenou časovou platnosťou, prijímania záväzných stanovísk na vstup a použitie pozemkov s dôslednou identifikáciou určujúcich podmienok a pod., vyzývať povinných v zmysle zmluvy o budúcej zmluve o zriadení vecného bremena na vecné plnenie zmluvy,
- priebežné hodnotenie spôsobov vymáhania pohľadávok a prijatie vhodných a účinných procesných postupov vymáhania za účelom zastavenia narastajúcich dlhov a zvyšovania efektivity a účinnosti vymáhania daňových nedoplatkov a vo väčšej miere uplatňovanie sankcií v daňovom konaní, minimálne 1x ročne vyhodnotenie uplatnených spôsobov vymáhania daňových aj nedaňových nedoplatkov a určenie ďalších možných zákonných spôsobov vymáhania, určovanie skupiny nedobytných pohľadávok určených na odpísanie z majetku,
- zvyšovanie vlastnej aktivity a úkonov v oblasti identifikácie daňových dlžníkov, zabezpečenie a vymáhanie daňových aj nedaňových nedoplatkov, intenzívne uplatňovanie opatrení súvisiacich so zabezpečením pohľadávky na majetok,
- dôsledná príprava, spracovanie a kontrola stavebného položkovitého rozpočtu stavebného diela pre zodpovedné plánovanie finančných prostriedkov, za účelom predchádzania nezrovnalostí pri plnení programového rozpočtu mesta, resp. identifikácie možných neoprávnených výdavkov projektu,
- passport miestnych komunikácií, chodníkov, cyklochodníkov, lávok, priepustov, verejnej zelene – nutná elektronizácia a sprístupnenie pre verejnosť, minimálne 1 x ročná aktualizácia ukazovateľov z dôvodu zmeny/nárastu nadobudnutia vo vlastnej réžii (cez VPS, p.o), uznesením MsZ, na základe zmluvy o prevode vlastníctva a iného práva,
- aktívne vykonávanie úkonov smerujúcich k zabezpečeniu pozemkov pod stavbami v súlade so zákonom č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- aktívne vykonávanie úkonov súvisiacich so štátnym stavebným dohľadom,
- sprístupnenie informácií o vydaných právoplatných územných povoleniach mesta na webovom sídle mesta (vrátane príloh: min. situácia osadenia stavby na pozemkoch), aktívne, otvorene a transparentne informovať verejnosť o právoplatných stavebných povoleniach,
- priebežne realizovanie výzvy budúcich povinných na plnenie zmluvy o zriadení vecného bremena s finančnou kompenzáciou a zameraním vecného bremena;
- určenie nižšej hranice obstarávania priamym zadáním v zmysle zákona o VO a internej smernice (t.j. napr. polovicu z existujúcich zákonných limitov), stanoviť interným postupom spôsob vykonania prieskumu trhu, postupu podľa prísluš. ust.,
- pravidelne uplatňovanie a úprava výšku nájomného (zmluvných vzťahov) podľa ročnej miery inflácie (Štatistický úrad SR),
- spracovanie passport-i investičných akcií, konkr. územných rozhodnutí a stavebných povolení najmä s ohľadom na monitorovanie platnosti vydaných povolení;

II. ČASŤ – ROZPOČTOVÉ OPATRENIA

- viazanie rozpočtových prostriedkov %-ným stanovením, schvaľovaním výdavkov v jednotlivých programoch, ktoré sú prioritné pre príslušný rozpočtový rok v oblasti tvorby a riadenia programového rozpočtu,
- prijímanie štrukturálnych zmien v oblasti zvyšovania a tvorby vyššieho prebytku bežného a kapitálového rozpočtu, o.i. aj za účelom znižovania vlastných výdavkov a zvyšovania vlastných príjmov,

- rozpočtovanie zvýšeného objemu finančných prostriedkov z vlastných a cudzích príjmov bežného rozpočtu na rozvojové programy mesta (nie do bežnej spotreby),
- venovanie väčšej pozornosti majetku mesta, ktorý nie je intenzívne využívaný a negeneruje dodatočné nedaňové príjmy,
- zvýšenie aktivity v oblasti tvorby vlastných nedaňových príjmov mesta;
- súčasne so žiadosťou o schválenie NFP prekladať na rokovanie MsZ na ďalšie pracovné využitie predpokladané (zrealizované) prevádzkové výdavky investície (finančno – ekonomická analýza udržateľnosti projektu), ako napr. po rekonštrukcii Plavárne, po výstavbe zariadenia sociálnych služieb a pod.;

III. EKONOMICKY ZÁVISLÉ OSOBY – OPATRENIA

- prenechanie riadenia, výkonu funkcie konateľa obchodnej spoločnosti EKOS, spol. s r.o. Stará Lubovňa, Verejnoprospešné služby Stará Lubovňa, s. r. o., r.s.p.) inej, kompetenčne určenej, odborne spôsobilej osobe (riadene formou valného zhromaždenia vhodné len ako dočasné/prechodné riešenie),
- rozšírenie zodpovednosti a decentralizácia riadenia obchodných spoločností formou spoluúčasti na valnom zhromaždení a zainteresovanosti poslancov mestského zastupiteľstva;
- majetkové, účtovné, daňové usporiadanie vzťahov, finančných vkladov, vlastných prostriedkov, technického zhodnotenia majetku vo vlastníctve, správe = celkovej hodnoty novovytvoreného majetku, realizácia písomného súhlasu, určenie dohody/dodatku zmluvy o odpisovaní majetku s ohľadom na tvorbu odpisov a zhromažďovanie finančných prostriedkov na opravu a investície,
- uplatnenie väčšej osobnej zainteresovanosti vedúcich oddelení a konateľov obchodných spoločností ako aj jednotlivých správcov kapitol príjmovej a výdavkovej časti programov rozpočtu pri tvorbe, napĺňaní, správe a čerpaní programového rozpočtu mesta za účelom vytvárania dostatočných vlastných (nie dlhových) finančných zdrojov pre ďalšie zhodnocovanie majetku a rozvoj mesta,
- riešenie zmluvných vzťahov, napr. pracovný pomer alebo obdobný právny pomer členov dozorných rád obchodných spoločností vo vzťahu ku obchodnej spoločnosti,
- analyzovanie hospodárnosti, efektívnosti zavedenia hmotnostného (adresného) zberu odpadu, z dôvodu každoročného nárastu výdavkov v oblasti nakladania s odpadom,
- uplatňovanie lokálnej hospodárskej politiky, t.j. vymedzenie uplatnenia medziúzemnej spolupráce, aplikovanie prvkov zdieľanej ekonomiky a smart agendy,
- ďalšie hľadanie disponibilných finančných prostriedkov mesta vyplývajúcich zo štrukturálnych zmien činnosti mesta a obchodných spoločností, prerozdelenia činností vykonávaných v rámci príspevku príp. obchodnej činnosti mestských spoločností,
- zmluvne podchytenie záväzkových vzťahov poskytovaných dotácií vo verejnom záujme (nie iba na základe uznesenia MsZ), exaktné vymedzenie práv a povinností oboch strán a jasné definovanie podmienok poskytovania úhrad za výkony vo verejnom záujme na poklade smerných ukazovateľov – orientácia na hospodárnosť a efektívnosť, účelnosť, vyhodnotenie poskytnutej úľavy vo forme kvantifikácie napr. poskytnutej úľavy určenej konečnému užívateľovi výhod (napr. školopovinná osoba, senior a pod.),
- zintenzívnenie komunikácie a dôslednejšieho uplatňovania akcionárskych práv v Podtatranskej vodárenskej spoločnosti, a.s. za účelom posilňovania kapacít, príp. vytvárania nových inžinierskych sietí;

IV. ČASŤ – ZMLUVNÉ OPATRENIA

- *zavedenie benchmarkov – kvantifikácia merateľných ukazovateľov, definovanie zmluvy a výkonov o zabezpečení výkonov prác vo verejnom záujme so všetkými obchodnými spoločnosťami a príspevkovou spoločnosťou mesta,*
- *neuplatňovanie požívania právnej ochrany verejného záujmu (osobitného zreteľa) pri predaji majetku (neefektívneho, technologicky zastaraného, vyradeného) mesta vopred určenému uchádzačovi (disimulovaný právny úkon),*

V. ČASŤ – ROZVOJOVÉ OPATRENIA

- *tvorbu, spracovanie a prijímanie strednodobých a dlhodobých plánov v oblasti rozvoja technickej infraštruktúry mesta,*
- *presadzovanie vypracovania ďalšieho postupu výstavby líniových stavieb s dôrazom na rozostavané stavby kanalizačných a vodárenských sústav vrátane komplexného spôsobu ich financovania nielen z fondov EÚ, ale aj zo štátneho rozpočtu, príp. viaczdrojového financovania mesta, ŠFRB a fyzických osôb,*
- *alokáciu vlastných finančných prostriedkov v rámci Programu 10 Rozvoja bývania na financovanie (resp. odkupovanie majetkových a vlastníckych práv) technickej infraštruktúry v oblasti vytvárania technických podmienok na individuálnu bytovú výstavbu,*

VI. ČASŤ _ ROZPOČTOVO – ANALYTICKÉ OPATRENIA

- *presadzovanie a zavádzanie takých finančných nástrojov pre samosprávu, ktorými sa bude zvyšovať miera ich samofinancovania meraná pomerom vlastných príjmov vrátane bežných transferov k bežným výdavkom,*
- *zváženie zavedenia sociálnych aspektov verejného obstarávania za účelom podpory rozvoja miestnej ekonomiky (jeden z možných princípov, ktorý poskytuje zákon o verejnom obstarávaní),*
- *vybudovanie vnútorných mechanizmov a pravidiel umožňujúcich rozhodovanie na základe najvyššej hodnoty za verejné peniaze, vyhodnotenie efektivity prijímaním rozhodnutí súvisiacich s nakladaním majetku mesta a posudzovaním aj v širších súvislostiach a v dlhšom časovom období,*
- *presadzovanie zavádzania kvalitatívnych prvkov do systému normatívneho financovania,*
- *optimalizácia siete základných škôl a školských zariadení, za účelom posilnenia a využitia výhod z koncentrácie infraštruktúry,*
- *priprava na ukončenie dotačného programového obdobia 2013-2022 _ všetky výdavky schopný financovať z vlastného rozpočtu, bežné výdavky v plnom rozsahu z vlastných zdrojov, kapitálové _ hľadať dodatočné zdroje v štrukturálnych zmenách rozpočtu (nie v predaji majetku),*
- *využitie údajov akruálneho účtovníctva za účelom hľadania najvyššej hodnoty za peniaze.*

ZÁVER

Záverečný účet Mesta Stará Ľubovňa za rok 2022 je spracovaný v súlade s príslušnými ustanoveniami § 16 zákona č. 583/2004 Z.z. a **obsahuje všetky povinné náležitosti podľa § 16 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.**

Návrh Záverečného účtu Mesta Stará Ľubovňa za rok 2022 bol podľa § 9 ods. 2 zákona o obecnom zriadení a § 16 ods. 9 č. 583/2004 Z.z. **predložený na verejnú diskusiu dňa 20. marca 2023 teda v zákonom stanovenej lehote** spôsobom v meste obvyklým.

Riadna účtovná závierka k 31.12.2022 a hospodárenie Mesta Stará Ľubovňa za rok 2022 boli overené audítorm tak, ako to ukladajú ust. § 9 ods. 4 zákona č. 369/1990 o obecnom zriadení a ust. § 16 ods. 3 zákona č. č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Súhlasím, aby sa prerokovanie dokumentu „Záverečný účet a výročná správa za rok 2022“ uzatvorilo podľa ust. § 16 ods. 10 písm. a) zákona č. 583/2004 Z.z. územnej samosprávy s výrokom „celoročné hospodárenie sa schvaľuje bez výhrad“.

V Starej Ľubovni, dňa 18.4.2023

Ing. Ján Š i d l o v s k ý
hlavný kontrolór